

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ

**Μια ολοκληρωμένη πρόταση
για την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης,
την καταπολέμηση της γραφειοκρατίας
και την υγιή ανάπτυξη της αγοράς φωτοβολταϊκών**

Σεπτέμβριος 2019

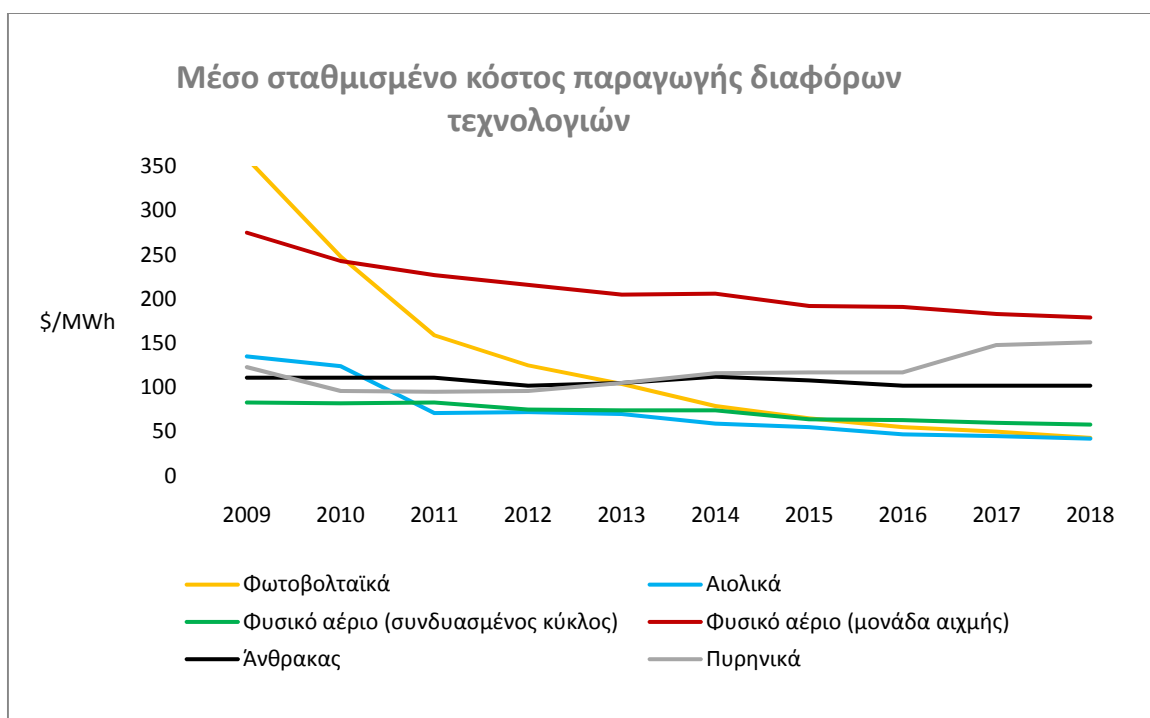
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Προτάσεις βελτίωσης θεσμικού πλαισίου	3
1	Απλοποίηση αδειοδοτικών διαδικασιών	4
2	Αποσαφήνιση θεμάτων χωροθέτησης φωτοβολταϊκών σταθμών	9
3	Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ένα μικρό ποσοστό της γεωργικής γης	9
4	Βελτίωση πολεοδομικών ρυθμίσεων που αφορούν τα φωτοβολταϊκά	12
5	Βελτίωση καθεστώτος ανταγωνιστικών διαδικασιών	27
5.1	Το μικρό ψάρι τρώει το μεγάλο	27
5.2	Ξαφνικός θάνατος	27
6	Άρση των περιορισμών στα μικρής κλίμακας φωτοβολταϊκά	28
7	Βελτίωση του καθεστώτος αυτοπαραγωγής	30
7.1	Δίκαιη επιβάρυνση των αυτοπαραγωγών με ΥΚΩ	30
7.2	Διεύρυνση του καθεστώτος εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού	30
7.3	Βελτίωση του καθεστώτος αυτοπαραγωγής για ΟΤΑ	31
7.4	Βελτίωση των ρυθμίσεων για αυτοπαραγωγή σε πολυκατοικίες	32
7.5	Πρόταση για ένα νέο παράλληλο σχήμα ιδιοκατανάλωσης	33
8	Πρώθηση της αποθήκευσης ενέργειας	34

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ (www.helarco.gr) είναι αστική μη κερδοσκοπική εταιρία που ιδρύθηκε το 2002 από τις σημαντικότερες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή εξοπλισμού, την εμπορία, εγκατάσταση και συντήρηση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Εργάζεται για τη γοργή και ουσιαστική ανάπτυξη μιας υγιούς και βιώσιμης αγοράς φωτοβολταϊκών, τη θέσπιση των απαραίτητων κινήτρων και την άρση των εμποδίων που υπάρχουν σήμερα στην αξιοποίηση του εθνικού καυσίμου της χώρας, της ηλιακής ακτινοβολίας. Έχει συμβάλει τα μέγιστα στη θέσπιση εγγυημένων τιμών πώλησης της παραγόμενης ηλιακής ενέργειας (feed-in-tariffs), στη θέσπιση ειδικών κινήτρων για τα οικιακά φωτοβολταϊκά, στην προώθηση της αυτοπαραγωγής και στην απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης.

Προτάσεις βελτίωσης θεσμικού πλαισίου

Μετά από “χειμερία νάρκη” μιας πενταετίας σχεδόν, η αγορά φωτοβολταϊκών ξανακάνει δυναμικά την εμφάνισή της στη χώρα μας, με έκδηλο πια το επενδυτικό ενδιαφέρον, τόσο από εγχώριους παίκτες, όσο και από μεγάλους πολυεθνικούς ομίλους. Σημειωτέον ότι πλέον τα φωτοβολταϊκά παρέχουν τη φθηνότερη ηλεκτρική ενέργεια καθώς το κόστος τους έχει πέσει δραστικά τα τελευταία χρόνια, μια τάση που αναμένεται να συνεχιστεί για πολλά ακόμη χρόνια. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως κάποιες πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι, ως το 2050, επτά στις δέκα κιλοβατώρες διεθνώς θα παράγονται με φωτοβολταϊκά. Επιπλέον, τα φωτοβολταϊκά αποτελούν σήμερα τον μεγαλύτερο “εργοδότη” στον χώρο των ΑΠΕ.

Μέσο σταθμισμένο κόστος παραγωγής διαφόρων τεχνολογιών (Πηγή: Lazard, 2018)

Οι θεσμικές ρυθμίσεις όμως, και κυρίως αυτές που σχετίζονται με την αδειοδότηση των έργων, παρέμειναν πολλές φορές στάσιμες, με αποτέλεσμα, πολλές από αυτές, να είναι παρωχημένες και να αποτελούν σήμερα τροχοπέδη στην ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Για το λόγο αυτό, ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ) επεξεργάστηκε ένα ολοκληρωμένο πακέτο προτάσεων για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου που αφορά τα φωτοβολταϊκά. Οι βασικές κατευθύνσεις στις οποίες κινούνται οι προτάσεις του Συνδέσμου Εταιριών Φωτοβολταϊκών είναι οι εξής:

1. Απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης για τα φωτοβολταϊκά (με κατάργηση των Αδειών Παραγωγής, Εγκατάστασης και Λειτουργίας) και θέσπιση ενός νέου σχήματος αδειοδότησης, εποπτείας και ελέγχου των επενδύσεων.
2. Αποσαφήνιση θεμάτων χωροθέτησης φωτοβολταϊκών σταθμών.
3. Να επιτραπεί υπό προϋποθέσεις η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ένα μικρό ποσοστό της γεωργικής γης.
4. Βελτίωση πολεοδομικών ρυθμίσεων που αφορούν τα φωτοβολταϊκά.

5. Βελτίωση καθεστώτος ανταγωνιστικών διαδικασιών.
6. Άρση των περιορισμών στα μικρές κλίμακας φωτοβολταϊκά.
7. Βελτίωση του καθεστώτος αυτοπαραγωγής και ιδιοκατανάλωσης ενέργειας.
8. Προώθηση της αποθήκευσης ενέργειας και άρση των σημερινών εμποδίων.

1. Απλοποίηση αδειοδοτικών διαδικασιών

Σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ.2 Ν.3468/2006: *“Η Ρ.Α.Ε. εξετάζει αν πληρούνται τα κριτήρια που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και αποφασίζει για τη χορήγηση ή μη άδειας παραγωγής μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή της αίτησης, εφόσον ο φάκελος είναι πλήρης, άλλως από τη συμπλήρωση του. Ο φάκελος θεωρείται πλήρης, αν μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την υποβολή του δεν ζητηθούν εγγράφως από τον αιτούντα συμπληρωματικά στοιχεία”.*

Με βάση τη νομοθεσία λοιπόν, η ΡΑΕ οφείλει να αποφασίσει για τη χορήγηση ή μη άδειας παραγωγής το πολύ σε τρεις μήνες από την κατάθεση των αντίστοιχων φακέλων. Γι'αυτό άλλωστε έχει και τριμηνιαίους κύκλους κατάθεσης νέων αιτήσεων για να διεκπεραιώνει εν τω μεταξύ τις αιτήσεις του προηγούμενου κύκλου.

Η πραγματικότητα όμως είναι ότι ελάχιστες άδειες παραγωγής έχουν χορηγηθεί τον τελευταίο ενάμισι χρόνο και μάλιστα με πολλούς μήνες καθυστέρηση σε σχέση με τις θεσμοθετημένες προθεσμίες.

Εκατοντάδες επενδύσεις μένουν μετέωρες και αδρανείς επειδή η ΡΑΕ παραμένει εγκλωβισμένη (λόγω και ενός παρωχημένου Κανονισμού Αδειών) σε ένα ξεπερασμένο, γραφειοκρατικό και αναποτελεσματικό μοντέλο αδειοδότησης, το οποίο στρέφεται ευθέως εναντίον των εθνικών και διεθνών στόχων για την ανάπτυξη των ΑΠΕ και την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Η ΡΑΕ αντιλέγει πως της λείπει προσωπικό. Δεν χρειάζεται όμως επιπλέον προσωπικό το οποίο να ασχολείται με κάτι μη απαραίτητο, όπως είναι πλέον οι άδειες παραγωγής. Η νέα πραγματικότητα των ανταγωνιστικών διαδικασιών καθιστά μη απαραίτητους τους όποιους ελέγχους βιωσιμότητας των επενδύσεων πραγματοποιεί η ΡΑΕ προκειμένου να εκδώσει άδεια παραγωγής.

Όπως έδειξε και η υπερδεκαετής εμπειρία από την ψήφιση του Ν.3468/2006 και μετά, δεν υπάρχει κανένας ουσιαστικός λόγος για την εμπλοκή της ΡΑΕ σε θέματα αδειοδότησης φωτοβολταϊκών ανεξαρτήτως ισχύος. Τα υποτιθέμενα κριτήρια κατά τη διαδικασία αξιολόγησης μιας αίτησης στη ΡΑΕ είναι η *“εθνική ασφάλεια”*, η *“προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας”*, η *“εν γένει ασφάλεια των εγκαταστάσεων και του σχετικού εξοπλισμού του Συστήματος και του Δικτύου”*, η *“ενεργειακή αποδοτικότητα του έργου”*, η *“ωριμότητα του έργου”* και *“η δυνατότητα του αιτούντος να υλοποιήσει το έργο με βάση την οικονομική, επιστημονική και τεχνική επάρκειά του”*. Το τελευταίο κριτήριο θα έπρεπε βέβαια να είναι αποκλειστική αρμοδιότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που θα κληθούν να χρηματοδοτήσουν το έργο και όχι της ΡΑΕ, ενώ τα θέματα του Δικτύου αφορούν τον αρμόδιο Διαχειριστή, ο οποίος άλλωστε θα δώσει και τους σχετικούς όρους σύνδεσης (και ο οποίος δημοσιοποιεί στον ιστότοπό του τα διάφορα αιτήματα που δέχεται και το στάδιο στο οποίο βρίσκονται). Το πού μπορεί να εγκατασταθεί ένας σταθμός το καθορίζει σχετική νομοθεσία η οποία έχει προβλέψει ζώνες αποκλεισμού για κάθε ενεργειακή τεχνολογία και πολεοδομικές ρυθμίσεις για την εγκατάσταση.

Ο ρόλος της ΡΑΕ οφείλει να είναι πιο επιτελικός σε ότι αφορά στον ενεργειακό σχεδιασμό και όχι να αναπαράγει γραφειοκρατικές αγκυλώσεις του παρελθόντος. Άλλωστε, η έννοια της άδειας παραγωγής δεν υπάρχει για τα φωτοβολταϊκά σε άλλες χώρες. Αυτό ουδόλως εμποδίζει τις εκεί αρμόδιες αρχές να έχουν εικόνα του που βαδίζει η αγορά και τι ανάγκες καλούνται να καλύψουν σε επίπεδο σχεδιασμού και χάραξης πολιτικής, αρκεί να υπάρχει η σχετική γνωστοποίηση και η τήρηση σχετικών αρχείων. Επί της ουσίας, η ΡΑΕ είναι σήμερα ο απόλυτος ρυθμιστής της αγοράς, αφού μέσω των διαγωνιστικών διαδικασιών, που είναι πλέον σε ισχύ, μπορεί να καθορίζει και το ρυθμό διεύθυνσης της κάθε τεχνολογίας αλλά εμμέσως και τη βιωσιμότητα των επενδύσεων μέσω καθορισμού τιμών οροφής σε κάθε μειοδοτικό διαγωνισμό. Δεν τίθεται θέμα λοιπόν αν υπάρχει “η δυνατότητα του αιτούντος να υλοποιήσει το έργο” αφού θεωρητικά έχει φροντίσει γι’ αυτό η ΡΑΕ μέσω της προκήρυξης και εποπτείας των διαγωνισμών, ενώ αν ο επενδυτής δεν υλοποιήσει τελικά το έργο εντός συγκεκριμένων προθεσμιών υπάρχουν κυρώσεις μέσω κατάπτωσης των εγγυητικών επιστολών.

Η βασική αλλαγή που θα οδηγήσει σε σημαντική απλοποίηση και επιτάχυνση της ανάπτυξης των φωτοβολταϊκών, αφορά στην **κατάργηση του πρώτου αδειοδοτικού βήματος που ισχύει σήμερα, δηλαδή στην απόκτηση άδειας παραγωγής (ή εξαίρεσης απ’ αυτήν) από τη ΡΑΕ.** Επειδή το θέμα αφορά, όχι μόνο τα φωτοβολταϊκά, αλλά και άλλες μορφές ΑΠΕ, αν δεν καταργηθεί ολοσχερώς η άδεια παραγωγής για όλες τις ΑΠΕ, **θα πρέπει κατ’ ελάχιστον να τροποποιηθεί το άρθρο 4 του Ν.3468/2006 ώστε να εξαιρούνται από την υποχρέωση λήψης άδειας παραγωγής ή άλλης διαπιστωτικής απόφασης εγκαταστάσεις ΑΠΕ με ισχύ ≤ 1 MW ή/και σταθμοί που χαρακτηρίζονται από την κείμενη νομοθεσία ως μη οχλούσες ή χαμηλής όχλησης δραστηριότητες (σ’ αυτή την κατηγορία εμπίπτουν όλοι οι φωτοβολταϊκοί σταθμοί).**

Στις περιοχές με κορεσμένο δίκτυο (όπως είναι αρκετά μη διασυνδεδεμένα νησιά), η δυνατότητα απορρόφησης ισχύος μπορεί να διαπιστώνεται με απόφαση της ΡΑΕ, μετά από εισήγηση του Διαχειριστή του Δικτύου. Ο αρμόδιος Διαχειριστής πρέπει να υποχρεούται να προβαίνει στις αναγκαίες ενέργειες για τη σύνδεση των σταθμών με το δίκτυο των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών με σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων των ενδιαφερομένων μέχρι εξαντλήσεως του εκάστοτε ορίου. Αν στις περιοχές όπου υπάρχει περιορισμένη διαθέσιμη ισχύς, ο ενδιαφερόμενος δεν προχωρήσει, με δική του υπαιτιότητα, σε υλοποίηση και ηλεκτρισμό του σταθμού εντός ενός καθορισμένου χρονικού διαστήματος από τη θετική γνωμοδότηση για σύνδεση με το δίκτυο, να αίρεται η γνωμοδότηση αυτή και ο αρμόδιος Διαχειριστής να κατανέμει τη διαθέσιμη ισχύ στον επόμενο κατά σειρά προτεραιότητας ενδιαφερόμενο.

Η κατάργηση της άδειας παραγωγής συμπαρασύρει ως γνωστόν και τις άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας, οι οποίες επίσης θα πρέπει να καταργηθούν. Είναι σαφές ότι, με την κατάργηση της άδειας παραγωγής, **παύει να έχει νόημα και η καταβολή του ετήσιου τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής.**

Τα παραπάνω είναι συμβατά με την Οδηγία 2018/2001 σύμφωνα με την οποία “θα πρέπει να καθορίζονται απλουστευμένες και λιγότερο επαχθείς διαδικασίες αδειοδότησης, μεταξύ άλλων μέσω απλής κοινοποίησης, για αποκεντρωμένα συστήματα και για την παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές”. Στο άρθρο 15, η εν λόγω Οδηγία αναφέρει πως “τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα δέοντα μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι: α) οι διοικητικές διαδικασίες απλουστεύονται και διεκπεραιώνονται με ταχείες διαδικασίες στο κατάλληλο διοικητικό επίπεδο και ορίζονται προβλέψιμα χρονοδιαγράμματα για τις διαδικασίες”.

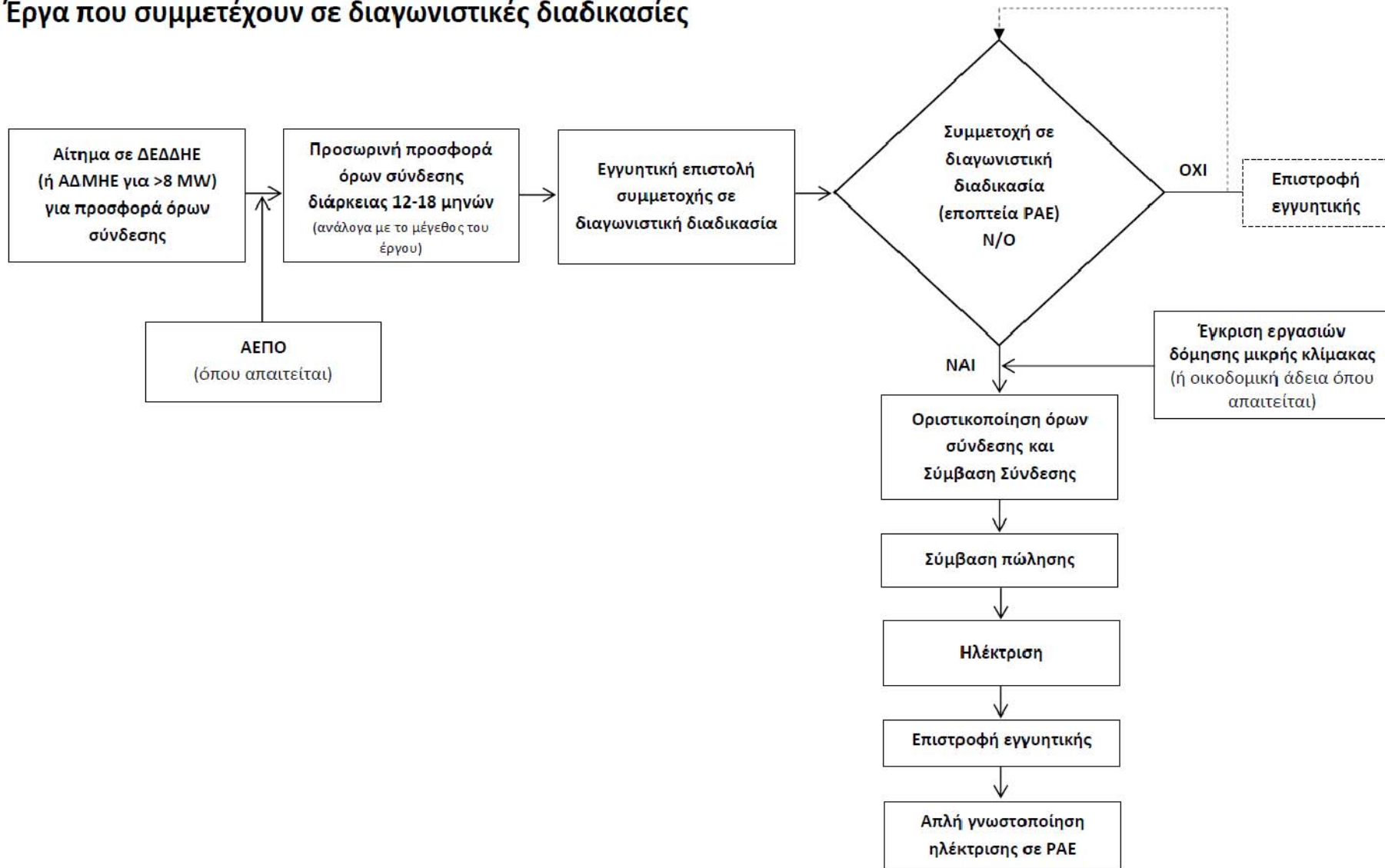
Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας 2018/2001, που αφορά την οργάνωση και διάρκεια της διαδικασίας αδειοδότησης: *“1.Τα κράτη μέλη δημιουργούν ή ορίζουν ένα ή περισσότερα σημεία επαφής. Αυτά τα σημεία επαφής, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος, παρέχουν καθοδήγηση και διευκολύνουν το σύνολο της διοικητικής διαδικασίας αδειοδότησης. Σε ολόκληρη τη διαδικασία ο αιτών επικοινωνεί μόνο με ένα σημείο επαφής. Η διαδικασία αδειοδότησης καλύπτει τις σχετικές διοικητικές άδειες εγκατάστασης, ανανέωσης και εκμετάλλευσης σταθμών παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τα πάγια στοιχεία που απαιτούνται για τη σύνδεσή τους στο δίκτυο. Η διαδικασία αδειοδότησης περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες από τη βεβαίωση της παραλαβής της αίτησης έως την κοινοποίηση του αποτελέσματος της διαδικασίας που αναφέρεται στην παράγραφο 2. 2.Το σημείο επαφής καθοδηγεί τον αιτούντα κατά τη διοικητική διαδικασία υποβολής αίτησης αδειοδότησης με διαφανή τρόπο έως την έκδοση μίας ή περισσότερων αποφάσεων από τις υπεύθυνες αρχές στο τέλος της διαδικασίας, του παρέχει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και εμπλέκει, ενδεχομένως, και άλλες διοικητικές αρχές. Οι αιτούντες έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν όλα τα σχετικά έγγραφα και σε ψηφιακή μορφή”*.

Στην κατεύθυνση αυτή, **θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα εθνικό “σημείο επαφής”**. Αυτό θα μπορούσε να είναι μια υπηρεσία του ΥΠΕΝ ή η ΡΑΕ. Μέσω μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας που θα διαχειρίζεται το σημείο επαφής, η οποία θα ενημερώνεται και θα δίνει πληροφορία σε πραγματικό χρόνο, μπορεί να διασφαλιστεί η παρακολούθηση, η εποπτεία και ο έλεγχος κάθε έργου. Οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές θα πρέπει επίσης να έχουν πρόσβαση σε αυτή την πλατφόρμα για να γνωρίζουν πώς προχωρά η αδειοδοτική διαδικασία για το έργο τους.

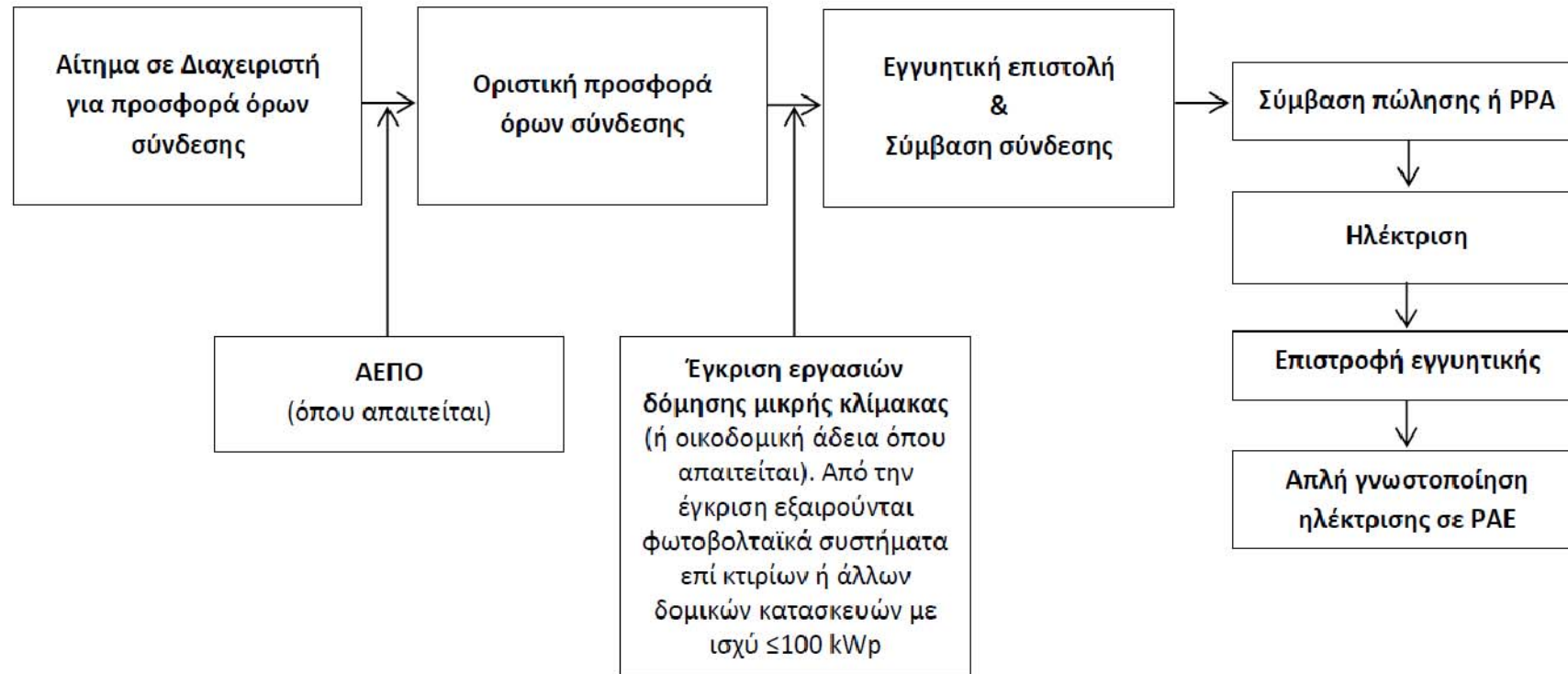
Στα διαγράμματα που ακολουθούν περιγράφεται η προτεινόμενη διαδικασία αδειοδότησης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς, διαχωρίζοντας σε έργα που συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες και σε έργα που δεν συμμετέχουν σε αυτές.

Με την εφαρμογή του Μοντέλου Στόχου, οπότε και θα επιτραπεί η σύναψη Διμερών Συμβάσεων (PPA) μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών, για έργα που δεν ενδιαφέρονται να λάβουν λειτουργική ενίσχυση αλλά να υπογράψουν PPA με ενδιαφερόμενους καταναλωτές, ή να συμμετάσχουν στη χονδρεμπορική αγορά, η προτεινόμενη αδειοδοτική διαδικασία είναι παρόμοια με των έργων που δεν συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες.

Έργα που συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες

Έργα που δεν συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες

2. Αποσαφήνιση θεμάτων χωροθέτησης φωτοβολταϊκών σταθμών

Σε ότι αφορά στις ζώνες αποκλεισμού, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών αλλά και εν γένει έργων ΑΠΕ, θα πρέπει να επιτρέπεται κατ' αρχήν παντού, εκτός από περιοχές που ρητά εξαιρούνται από την κείμενη νομοθεσία, και κυρίως τις θεσμοθετημένες περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης, τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και τις οριοθετημένες αρχαιολογικές ζώνες προστασίας Α, καθώς και τους υγροτόπους διεθνούς σημασίας (Ραμσάρ) και τα δάση. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παράνομη εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στις παραπάνω περιοχές αποκλεισμού, οι αρμόδιες αρχές να προχωρούν σε άμεση αποξήλωση της εγκατάστασης και επιβολή προστίμων.

Προτείνεται η τροποποίηση της ΚΥΑ 49828/2008, "Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού" (ΦΕΚ 2464Β/3-12-2008) και συγκεκριμένα η τροποποίηση της παρ. 2ε' και η κατάργηση της παρ. 3 του αρθ. 17 (εκ λάθους στο αρχικό ΦΕΚ υπάρχουν δύο παράγραφοι με αρίθμηση 3, οι οποίες προτείνεται να καταργηθούν και οι δύο, η πρώτη λόγω της ασάφειας της διατύπωσης η οποία επιτρέπει αυθαίρετες και κατά το δοκούν ερμηνείες και η δεύτερη επειδή καλύπτεται από τα ρυθμιζόμενα στην παρ. 4). Προτείνεται λοιπόν να ισχύσουν τα εξής:

"Ως ζώνες αποκλεισμού για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας, δηλαδή ζώνες στις οποίες πρέπει να αποκλείεται η εγκατάστασή τους, ορίζονται οι εξής κατηγορίες περιοχών:

α. Τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και τα άλλα μνημεία μείζονος σημασίας της παρ. 5 ββ) του άρθρου 50 του ν. 3028/2002, καθώς και οι οριοθετημένες αρχαιολογικές ζώνες προστασίας Α που έχουν καθορισθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 91 του ν. 1892/1991 ή καθορίζονται κατά τις διατάξεις του ν. 3028/2002.

β. Οι περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης και του τοπίου που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986.

γ. Οι πυρήνες των Εθνικών Δρυμών, τα κηρυγμένα μνημεία της φύσης και τα αισθητικά δάση που δεν περιλαμβάνονται στις περιοχές της προηγούμενης περιπτώσεως β'.

δ. Οι οικότοποι προτεραιότητας περιοχών της Επικράτειας που έχουν ενταχθεί στον κατάλογο των τόπων κοινοτικής σημασίας του δικτύου ΦΥΣΗ 2000 σύμφωνα με την απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 259 της 21.9.2006, σ. 1).

ε. Τα δάση (με εξαίρεση μικρών φωτοβολταϊκών συστημάτων που εξυπηρετούν ανάγκες προστασίας της φύσης, π.χ. παρατηρητήρια, σταθμοί πυρασφάλειας, καταφύγια, κ.λπ.)".

3. Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ένα μικρό ποσοστό της γεωργικής γης

Στις αρχές Σεπτεμβρίου του 2011, ψηφίστηκε ο Ν.4015/2011, το άρθρο 21 του οποίου προσπάθησε να δώσει διέξοδο σε πολλούς αγρότες λόγω των υφιστάμενων αγκυλώσεων που σχετίζονται με τις γαίες υψηλής παραγωγικότητας.

Ατυχώς, η ψηφισθείσα διάταξη διατυπώθηκε κατά τρόπο που δημιούργησε ένα νέο μεγάλο πρόβλημα και συγκεκριμένα ακύρωσε τη δυνατότητα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σε μικρό τμήμα των γαιών υψηλής παραγωγικότητας, όπως προέβλεπε ο Ν.3851/2010.

Ενώ βάσει του άρθρου 56§6 του Ν.2637/1998 (που έχει αντικατασταθεί από το Ν.2945/2001 και εν συνεχεία από το Ν.3851/2010) προβλέπεται η δυνατότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκούς σταθμούς σε αγροτεμάχια που χαρακτηρίζονται ως γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, οπότε στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται η έκδοση άδειας αν οι σταθμοί αυτοί καλύπτουν εκτάσεις που δεν υπερβαίνουν το 1% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων του συγκεκριμένου νομού, ωστόσο προβλέπεται από το άρθρο 21 του Ν.4015/2011 ότι η συγκεκριμένη διάταξη θα τεθεί σε ισχύ 10 μέρες μετά από την δημοσίευση ΦΕΚ με ΚΥΑ βάσει του άρθρου 56§2 του Ν.2637/1998, όπως ισχύει, και η οποία θα καθορίζει τα γεωγραφικά όρια των αγροτεμαχίων υψηλής παραγωγικότητας. Προς το παρόν δεν έχει εκδοθεί ΚΥΑ για τα γεωγραφικά όρια και άρα πρακτικά απαγορεύεται η εγκατάσταση νέων φωτοβολταϊκών σε γαίες υψηλής παραγωγικότητας αλλά και η ανανέωση ΑΕΠΟ λειτουργούντων έργων που εγκαταστάθηκαν σε γαίες υψηλής παραγωγικότητας κάνοντας χρήση των διατάξεων του Ν.3851/2010.

Η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα πρέπει να θεωρείται αγροτοβιομηχανική δραστηριότητα για μια σειρά από λόγους. Τόσο η παραδοσιακή γεωργική πρακτική όσο και οι ΑΠΕ (άλλες άμεσα και άλλες έμμεσα) χρησιμοποιούν εκτάσεις γης για να μετατρέψουν την ηλιακή ακτινοβολία σε ένα χρήσιμο προϊόν. Στην περίπτωση της γεωργίας, η ηλιακή ακτινοβολία μετατρέπεται μέσω της φωτοσύνθεσης σε οργανική ύλη, ενώ στην περίπτωση των φωτοβολταϊκών, για παράδειγμα, σε ηλεκτρική ενέργεια. Μέρος του παραγόμενου τελικού προϊόντος (αγροτικά προϊόντα ή ενέργεια) καταναλώνεται από τους ίδιους τους αγρότες, ενώ το υπόλοιπο τροφοδοτείται σε άλλες περιοχές.

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ, η διαφύλαξη της γης υψηλής παραγωγικότητας εξυπηρετεί και αναπτυξιακούς στόχους. Η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (και άλλων μονάδων ΑΠΕ) μπορεί, ως δραστηριότητα συμβατή με τον αγροτικό χαρακτήρα μιας περιοχής, να συμβάλλει σε αυτή την αναπτυξιακή προοπτική. Δεδομένης της συρρίκνωσης του αγροτικού εισοδήματος και των ανακατατάξεων στη γεωργική παραγωγή που επιφέρει η αναθεώρηση της ΚΑΠ, είναι σημαντικό να διασφαλιστούν εναλλακτικές συμπληρωματικές πηγές εσόδων για τον αγροτικό πληθυσμό, προκειμένου αυτός να παραμείνει ενεργός και να μην υπάρχει αιμορραγία προς τα αστικά κέντρα. Η εκμετάλλευση των ΑΠΕ (ακόμη κι αν το εισόδημα των αγροτών διασφαλίζεται απλώς από την ενοικίαση ή πώληση μέρους του κλήρου τους και όχι από την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από τους ίδιους) μπορεί να αποτελέσει μία σημαντική συμπληρωματική πηγή εσόδων, η οποία εν τέλει θα τους κρατήσει κοντά στη γη και στη βασική οικονομική τους δραστηριότητα.

Να σημειώσουμε επίσης ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ, ενώ η συνταγματική επιταγή κρίνει ως ασυμβίβαστες ορισμένες χρήσεις (π.χ. κατοικία) σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, εν τούτοις η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης καθιστά θεμιτές, ίσως μάλιστα και επιβεβλημένες παρεκκλίσεις ή αποκλίσεις από την προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, εφόσον συγκεκριμένοι λόγοι δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος τις δικαιολογούν.

Με βάση τον Ν.4414/2016, στόχος της Πολιτείας είναι: *“η αξιοποίηση του εγχώριου δυναμικού ηλεκτροπαραγωγής από Α.Π.Ε., κατά προτεραιότητα, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, τη διαφοροποίηση του εθνικού ενεργειακού μίγματος, την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και την ενίσχυση και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας... στο πλαίσιο της ενιαίας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, και την επίτευξη του στόχου*

συμμετοχής των Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας”. Είναι σαφές ότι μία “προτεραιότητα” πρέπει να διευκολύνεται, τη στιγμή μάλιστα που εξυπηρετεί το δημόσιο και κοινωνικό συμφέρον.

Με το Ν.4015/2011 λοιπόν απαγορεύεται πρακτικά η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε γαίες υψηλής παραγωγικότητας. Όλες όμως οι αρδευόμενες εκτάσεις θεωρούνται γαίες υψηλής παραγωγικότητας, οπότε ακόμη και η εγκατάσταση φωτοβολταϊκού από οποιονδήποτε αγρότη για να ισοσκελίσει με παραγόμενη ενέργεια αυτήν που καταναλώνει π.χ. μια αντλία ποτίσματος στο χωράφι του ή από έναν ΓΟΕΒ ή ΤΟΕΒ για τις ανάγκες ενός αντλιοστασίου είναι πρακτικά αδύνατη. Με τον τρόπο αυτό, το ευεργετικό για τη μείωση του αγροτικού κόστους παραγωγής μέτρο καθίσταται ανενεργό στην πράξη. Γαίες υψηλής παραγωγικότητας θεωρούνται επίσης και όσες προέρχονται από αναδασμό ακόμη κι αν είναι εμφανώς το αντίθετο (π.χ. περιοχές με υψηλή αλατότητα). Η ασάφεια ως προς το ποιές περιοχές είναι όντως υψηλής παραγωγικότητας και κυρίως η έλλειψη καθορισμού των γεωγραφικών ορίων των αγροτεμαχίων υψηλής παραγωγικότητας έχει οδηγήσει στα σημερινά αδιέξοδα.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ¹, η γεωργική γη στην Ελλάδα ανέρχεται σε 32,8 εκατ. στρέμματα (στατιστικά για το 2015 δημοσιευμένα το Νοέμβριο του 2017), εκ των οποίων καλλιεργούνται τα 29,2 εκατ. στρέμματα. Αυτό σημαίνει ότι **τα φωτοβολταϊκά δεσμεύουν το 0,12% της γεωργικής γης ή αλλιώς το 0,03% της έκτασης της χώρας. Η γεωργική έκταση που μένει ακαλλιεργητή είναι 92 φορές μεγαλύτερη από την έκταση που δεσμεύουν τα φωτοβολταϊκά.**

Στο αστήριχτο και υπερβολικό επιχείρημα ότι δεν θα υπάρχει επαρκής αγροτική γη για να καλύψει τις ανάγκες της χώρας σε παραγωγή τροφίμων αν ένα ελάχιστο ποσοστό της γης δοθεί για εγκατάσταση ΑΠΕ, η απάντηση δίνεται από την ίδια την ΕΕ η οποία προβλέπει μείωση της απασχόλησης στον γεωργικό κλάδο κατά 28% την περίοδο 2017-2030².

Πρόταση: Για να μπορέσει να ενεργοποιηθεί εκ νέου η ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών και να επιτευχθούν οι εθνικοί στόχοι για τη διείσδυση των ΑΠΕ, προτείνουμε και εισηγούμαστε να επανέλθει το καθεστώς του Ν.3851/2010, σύμφωνα με το οποίο η συνολική έκταση που θα καταλαμβάνουν τα φωτοβολταϊκά που εγκαθίστανται σε γαίες υψηλής παραγωγικότητας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 1% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της συγκεκριμένης Περιφερειακής Ενότητας.

Ειδικότερα προτείνεται η παρακάτω διατύπωση:

“Επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκούς σταθμούς σε αγροτεμάχια που χαρακτηρίζονται ως αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας. Στην περίπτωση αυτή, νέες προσφορές σύνδεσης χορηγούνται μόνον αν οι προς υλοποίηση φωτοβολταϊκοί σταθμοί για τους οποίους έχουν ήδη εκδοθεί δεσμευτικές προσφορές σύνδεσης από τον αρμόδιο Διαχειριστή συν οι ήδη εγκατεστημένοι σταθμοί επί εδάφους καλύπτουν εδαφικές εκτάσεις που δεν υπερβαίνουν το 1% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της συγκεκριμένης Περιφερειακής Ενότητας. Για την εφαρμογή της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου χρησιμοποιούνται τα πιο πρόσφατα κατά περίπτωση στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Για τον υπολογισμό της κάλυψης λαμβάνεται υπόψη η οριζόντια προβολή επί του εδάφους των φωτοβολταϊκών στοιχείων”.

¹ <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SPG06/>

² https://ec.europa.eu/info/news/eu-agricultural-outlook-european-agricultural-labour-and-total-income-expected-to-decrease-by-2030_en

4. Βελτίωση πολεοδομικών ρυθμίσεων που αφορούν τα φωτοβολταϊκά

Η ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών την τελευταία δεκαετία βασίστηκε σε μια σειρά από ρυθμίσεις που καθόρισαν τους όρους εγκατάστασης των συστημάτων. Στο διάστημα αυτό υπήρξαν εν τω μεταξύ τεχνολογικές και θεσμικές εξελίξεις που καθιστούν κάποιες από τις ρυθμίσεις αυτές ανεφάρμοστες ή και παρωχημένες. Είναι λοιπόν ανάγκη να υπάρξουν βελτιώσεις σε ορισμένες από τις ρυθμίσεις αυτές προκειμένου να ανταποκρίνονται στις σημερινές συνθήκες.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι δύο υπουργικές αποφάσεις που χρήζουν βελτιωτικών τροποποιήσεων. Πρόκειται για την ΥΑ 16-2-2011, *“Τροποποιήσεις ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και ηλιακών συστημάτων σε γήπεδα, οικόπεδα και κτίρια”*, ΦΕΚ 583Β/14-4-2011 και την ΥΑ 40158/2010, *“Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων σε γήπεδα και κτίρια σε εκτός σχεδίου περιοχές”*, ΦΕΚ 1556Β/22-9-2010.

Ο ΣΕΦ προτείνει τις παρακάτω βελτιωτικές τροποποιήσεις:

“Τροποποιήσεις ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και ηλιακών συστημάτων σε γήπεδα, οικόπεδα και κτίρια”, ΦΕΚ 583B/14-4-2011

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 1</p> <p>“Ειδικότερα για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε γήπεδα μη άρτια και μη οικοδομήσιμα, οι δομικές κατασκευές για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις απολύτως αναγκαίες. Ως απολύτως αναγκαίες κατασκευές νοούνται: α) στυλίσκος ΔΕΗ, β) οικίσκος εγκατάστασης ηλεκτρονικού εξοπλισμού ανά 500 kW εγκατεστημένου ισχύος προκατασκευασμένος και με απολύτως αναγκαίες διαστάσεις μέχρι 15 τ.μ. και συνολικού ύψους μέχρι και 2,5 μ. με τη δυνατότητα προσαύξησης του ύψους αυτού μέχρι 20% στην περίπτωση εγκατάστασης εργοστασιακών πεδίων διανομής των αντιστροφών – μετασχηματιστών, γ) περίφραξη με συρματοπλέγμα στα όρια της ιδιοκτησίας μέχρι 2,5 μ. με συμπαγές τοιχείο ύψους έως 30 εκ. για την προστασία της εγκατάστασης”.</p>	<p>“Ειδικότερα για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε γήπεδα μη άρτια και μη οικοδομήσιμα, οι δομικές κατασκευές για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις απολύτως αναγκαίες. Ως απολύτως αναγκαίες κατασκευές νοούνται: α) στυλίσκος ΔΕΔΔΗΕ, β) προκατασκευασμένοι οικίσκοι/container με αποκλειστική χρήση την εγκατάσταση του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, συστημάτων τηλεπικοινωνίας και αποθήκευσης ανταλλακτικών και πυροπροστασίας, γ) περίφραξη με συρματοπλέγμα στα όρια της ιδιοκτησίας μέχρι 2,5 μ. με συμπαγές τοιχείο ύψους έως 30 εκ. για την προστασία της εγκατάστασης”.</p>	<p>Ο περιορισμός στις διαστάσεις των προκατασκευασμένων οικίσκων είναι παρωχημένος, καθώς περιγράφει μια κατάσταση που ίσχυε προ δεκαετίας. Σήμερα, ο εξοπλισμός παραδίδεται συχνά σε προκατασκευασμένους οικίσκους από την κατασκευάστρια εταιρία με τυποποιημένες διαστάσεις για όλη τη διεθνή αγορά και μπορεί να είναι εμβαδού >15 τ.μ. (αλλά παρόλα αυτά μικρότερου εμβαδού ανά μονάδα ισχύος). Για παράδειγμα, μπορεί να απαιτούνται 18 τ.μ. για ένα σύστημα 2 MW αλλά αν ισχύσει ο κανόνας των 15 τ.μ. ως μέγιστο (και μάλιστα ένας οικίσκος ανά 500 kW όπως δυστυχώς ερμηνεύουν κάποιοι λανθασμένα την παλιά απόφαση), να χρειαστούν 2-4 προκατασκευασμένοι οικίσκοι με συνολική επιφάνεια 30-60 τ.μ. και βέβαια με υψηλότερο κόστος για τον επενδυτή, ο οποίος υποχρεώνεται πλέον να αλλάξει και τον σχεδιασμό και την αρχιτεκτονική του σταθμού του.</p>

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2</p> <p>“1. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ανεξαρτήτως ισχύος, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας που εκδίδεται από την αρμόδια Διεύθυνση Πολεοδομίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ’ αριθ. 5219/3.2.2004 (ΦΕΚ Δ’ 114/17.2.2004) υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει.</p> <p>Οι αναγκαίες κατασκευές που συνοδεύουν – απαιτούνται για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων είναι: α) στυλίσκος ΔΕΗ, β) οικίσκος εγκατάστασης ηλεκτρονικού εξοπλισμού ανά 500 kW εγκατεστημένης ισχύος προκατασκευασμένος και με απολύτως αναγκαίες διαστάσεις μέχρι 15 τ.μ. και συνολικού ύψους μέχρι και 2,5 μ. με τη δυνατότητα προσαύξησης του ύψους αυτού μέχρι 20% στην περίπτωση εγκατάστασης εργοστασιακών πεδίων διανομής των αντιστροφών – μετασχηματιστών, γ) περίφραξη με συρματοπλέγμα στα όρια της ιδιοκτησίας μέχρι 2,5 μ. με συμπαγές τοιχείο ύψους έως 30 εκ. για την προστασία της εγκατάστασης.</p> <p>Δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση έκδοσης οικοδομικής άδειας εργασίες από σκυρόδεμα που συνοδεύουν τις παραπάνω κατασκευές, όπως θεμελιώσεις των βάσεων στήριξης των φωτοβολταϊκών στοιχείων. Για εργασίες όπως η θεμελίωση των βάσεων στήριξης των φωτοβολταϊκών στοιχείων με πασαλόμπηξη, με γεώβιδες, με χρήση</p>	<p>“1. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ανεξαρτήτως ισχύος, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας που εκδίδεται από την αρμόδια Διεύθυνση Πολεοδομίας. Η έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας καλύπτει και τη θεμελίωση-εγκατάσταση των βάσεων στήριξης των φωτοβολταϊκών πλαϊσίων.</p> <p>Οι αναγκαίες κατασκευές που συνοδεύουν – απαιτούνται για την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων είναι: α) στυλίσκος ΔΕΔΔΗΕ, β) προκατασκευασμένοι οικίσκοι/container με αποκλειστική χρήση την εγκατάσταση του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, συστημάτων τηλεπικοινωνίας και αποθήκευσης ανταλλακτικών και πυροπροστασίας, γ) περίφραξη με συρματοπλέγμα στα όρια της ιδιοκτησίας μέχρι 2,5 μ. με συμπαγές τοιχείο ύψους έως 30 εκ. για την προστασία της εγκατάστασης.</p> <p>Στην περίπτωση που οι εγκαταστάσεις του φωτοβολταϊκού εξοπλισμού υπερβαίνουν τα 2,5 μ. από τη στάθμη του φυσικού ή τεχνητά διαμορφωμένου εδάφους των γηπέδων, οι βάσεις στήριξης των φωτοβολταϊκών πλαϊσίων πρέπει να είναι πιστοποιημένες ως προς την αντοχή τους σε ακραίες ανεμοπιέσεις από ανεξάρτητο διαπιστευμένο φορέα, σύμφωνα με τον Ευρωκώδικα ή το πρότυπο</p>	<p>Όπως άρθρο 1</p>

<p>βαρυτικών βάσεων, ακόμα και όταν μέρος τους (μέχρι 50%) τοποθετείται κάτω από τη φυσική στάθμη του εδάφους, καθώς και πάσης φύσεως οικίσκοι που εδράζονται βαρυτικά στο έδαφος και που ως αποκλειστικό σκοπό έχουν την προφύλαξη του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού του σταθμού, δεν απαιτείται έκδοση οικοδομικής άδειας.</p> <p>Στην περίπτωση που οι εγκαταστάσεις του φωτοβολταϊκού εξοπλισμού υπερβαίνουν τα 2,5 μ. από τη στάθμη του φυσικού ή τεχνητά διαμορφωμένου εδάφους των γηπέδων, οι βάσεις στήριξης των φωτοβολταϊκών πλασίων πρέπει να είναι πιστοποιημένες ως προς την αντοχή τους σε ακραίες ανεμοπιέσεις από ανεξάρτητο διαπιστευμένο φορέα, σύμφωνα με τον Ευρωκώδικα ή το πρότυπο DIN ή άλλο αντίστοιχο Εθνικό Πρότυπο ή, εναλλακτικά, να υπάρχει για αυτές δήλωση στατικής επάρκειας από διπλωματούχο μηχανικό, και τα στοιχεία συνυποβάλλονται με τα δικαιολογητικά για την έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας. Επιπλέον, συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου ότι ο εξοπλισμός που θα χρησιμοποιηθεί είναι ο συγκεκριμένος πιστοποιημένος εξοπλισμός”.</p>	<p><i>DIN ή άλλο αντίστοιχο Εθνικό Πρότυπο ή, εναλλακτικά, να υπάρχει για αυτές δήλωση στατικής επάρκειας από διπλωματούχο μηχανικό, και τα στοιχεία συνυποβάλλονται με τα δικαιολογητικά για την έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας. Επιπλέον, συνυποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου ότι ο εξοπλισμός που θα χρησιμοποιηθεί είναι ο συγκεκριμένος πιστοποιημένος εξοπλισμός”.</i></p>	
---	--	--

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2</p> <p>“4. Στην περίπτωση τοποθέτησης φωτοβολταϊκών συστημάτων μέχρι 100 kW σε γήπεδα που δεν βρίσκονται σε δάσος ή σε δασική έκταση, σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας είναι:</p> <p>α) σύντομη περιγραφή των εκτελούμενων εργασιών, που αφορούν την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού,</p> <p>β) τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης, όπου φαίνεται η θέση εγκατάστασης του σχετικού εξοπλισμού και τυχόν άλλες εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών συστημάτων στο ίδιο οικόπεδο,</p> <p>γ) υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου στην οποία θα δηλώνεται ότι, το ακίνητο στο οποίο προτίθεται να εγκαταστήσει τον φωτοβολταϊκό σταθμό δεν βρίσκεται σε δάσος ή σε δασική έκταση, σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης,</p> <p>δ) έγκριση της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας, εφόσον απαιτείται,</p> <p>ε) βεβαίωση χαρακτηρισμού της γης από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης και, ειδικά για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας (Γ.Γ.Υ.Π.), άδεια από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης για το επιτρεπτό της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σταθμών σε Γ.Γ.Υ.Π.,</p>	<p>“4. Στην περίπτωση τοποθέτησης φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος σε γήπεδα που δεν βρίσκονται σε δάσος ή σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας είναι:</p> <p>α) σύντομη περιγραφή των εκτελούμενων εργασιών, που αφορούν την εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού,</p> <p>β) τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης, όπου φαίνεται η θέση εγκατάστασης του σχετικού εξοπλισμού και τυχόν άλλες εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών συστημάτων στο ίδιο οικόπεδο,</p> <p>γ) υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου στην οποία θα δηλώνεται ότι, το ακίνητο στο οποίο προτίθεται να εγκαταστήσει τον φωτοβολταϊκό σταθμό δεν βρίσκεται σε δάσος ή σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης,</p> <p>δ) έγκριση της αρμόδιας αρχαιολογικής υπηρεσίας, εφόσον απαιτείται,</p> <p>ε) βεβαίωση από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης για το επιτρεπτό της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών σταθμών σε αγροτική γη,</p> <p>στ) αποδεικτικό κοινοποίησης του αντιγράφου της παραπάνω υπεύθυνης δήλωσης και του τοπογραφικού σχεδίου στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες (δασαρχείο, Κτηματική Υπηρεσία ή/και κατά</p>	<p>Η ισχύουσα απόφαση περιγράφει τα δικαιολογητικά για συστήματα ισχύος έως 100 kW, αφήνοντας πρακτικά ακάλυπτα τα μεγαλύτερα συστήματα.</p> <p>Επίσης, έχει απαλειφθεί η απαγόρευση εγκατάστασης σε δασικές εκτάσεις, καθώς το ισχύον ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΚΥΑ 49828/2008, “Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού”, ΦΕΚ 2464Β/3-12-2008) επιτρέπει την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε δασικές εκτάσεις (η απαγόρευση ισχύει για δάση).</p>

<p>στ) αποδεικτικό κοινοποίησης του αντιγράφου της παραπάνω υπεύθυνης δήλωσης και του τοπογραφικού σχεδίου στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες (δασαρχείο, Κτηματική Υπηρεσία ή/και κατά περίπτωση άλλη αρμόδια υπηρεσία), καθώς και στην υπηρεσία Α.Π.Ε του άρθρου 20 του ν. 3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129) όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11 του ν.3851/2010 (ΦΕΚ Α' 85), και ισχύει και</p> <p>ζ) έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.), στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν.2941/2001 (ΦΕΚ Α' 201)".</p>	<p><i>περίπτωση άλλη αρμόδια υπηρεσία), και</i></p> <p><i>ζ) έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.), στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν.2941/2001 (ΦΕΚ Α' 201)".</i></p>	
--	---	--

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 4</p> <p>“Δεν δικαιολογείται η τοποθέτηση εγκαταστάσεων σε αδόμητα οικόπεδα, καθώς αυτές αποτελούν κατασκευές που χρησιμοποιούνται για την άμεση ή έμμεση εξυπηρέτηση των κτιρίων ή της λειτουργικότητάς τους και επιπλέον εντάσσονται στο πλαίσιο της ενεργειακής πολιτικής ως ενεργητικά συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 19 και 44 του ν. 1577/1985 “Περί Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού” (ΦΕΚ Α’ 210), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Σε οργανωμένους υποδοχείς μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όπως περιοχές ΒΙ.ΠΕ., ΒΙ.ΠΑ., ΒΙΟ.ΠΑ., Τεχνοπόλεις και άλλες μορφές Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) καθώς και τα επιχειρηματικά πάρκα, και στους οικισμούς χωρίς σχέδιο, εφαρμόζονται οι ισχύοντες όροι δόμησης (κάλυψη, μέγιστο ύψος, κ.λπ.) για την τοποθέτηση των εγκαταστάσεων.</p> <p>Για την εγκατάσταση των συστημάτων αυτών δεν απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.) με την επιφύλαξη του άρθρου 2”.</p>	<p><i>“Σε περιοχές εντός σχεδίου και εντός οικισμών, επιτρέπεται η τοποθέτηση εγκαταστάσεων φωτοβολταϊκών σε αδόμητα οικόπεδα σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν και για τις εκτός σχεδίου περιοχές, καθώς τα συστήματα αυτά αφενός δύνανται να εξυπηρετούν ανάγκες αυτοπαραγωγής με ενεργειακό συμψηφισμό ή/και με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, αφετέρου δε, συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στη διαφοροποίηση του εθνικού ενεργειακού μίγματος, στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, στην επίτευξη των εθνικών ενεργειακών στόχων και στην ενίσχυση και ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Η ρύθμιση αυτή ισχύει (ανεξαρτήτως ισχύος των συστημάτων) και για αδόμητα οικόπεδα σε οργανωμένους υποδοχείς μεταποιητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όπως περιοχές ΒΙ.ΠΕ., ΒΙ.ΠΑ., ΒΙΟ.ΠΑ., Τεχνοπόλεις και άλλες μορφές Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών (Β.Ε.ΠΕ.) καθώς και τα επιχειρηματικά πάρκα, και στους οικισμούς χωρίς σχέδιο.</i></p> <p><i>Για την εγκατάσταση των συστημάτων αυτών δεν απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.) με την επιφύλαξη του άρθρου 2”.</i></p>	<p>Η ισχύουσα ρύθμιση για τα αδόμητα οικόπεδα έρχεται σε σύγκρουση με νεώτερη απόφαση για την αυτοπαραγωγή με ενεργειακό συμψηφισμό (ΥΑ 175067/2017 “Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών από αυτοπαραγωγούς με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού ή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού”, ΦΕΚ 1547Β’, 5.5.2017) όπου γίνεται απολύτως σαφές πως η εγκατάσταση μπορεί να γίνει και σε όμορο οικόπεδο προς την εξυπηρετούμενη κατανάλωση. Αν το όμορο οικόπεδο είναι αδόμητο, ακυρώνεται ουσιαστικά η δυνατότητα εγκατάστασης συστήματος αυτοπαραγωγής. Σε τελευταία ανάλυση είναι προτιμότερη η εγκατάσταση μιας ελαφριάς κατασκευής φωτοβολταϊκών για 25 έτη παρά η δόμηση του εν λόγω οικοπέδου και μάλιστα για σημαντικά μεγαλύτερο διάστημα.</p>

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 5</p> <p>“1. Επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και ηλιακών συστημάτων ψύξης και θέρμανσης χώρου μετά από έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας α) σε χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικά τμήματα πόλεων και διατηρητέα κτίρια, εφόσον δεν απαγορεύεται η εγκατάστασή τους από τα σχετικά διατάγματα και αποφάσεις προστασίας τους και υπό τον όρο ότι τοποθετούνται στους ακάλυπτους χώρους των κτιρίων και σε σημεία μη ορατά από κοινόχρηστους χώρους και β) σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, εφόσον δεν απαγορεύεται η εγκατάστασή τους από τη σχετική νομοθεσία προστασίας και εναρμονίζονται κατά το δυνατόν οι εγκαταστάσεις με τον περιβάλλοντα χώρο. Για την κατά τα ως άνω εγκατάσταση δεν επιτρέπεται η διάνοιξη νέων ή η διαπλάτυνση υφιστάμενων οδών.</p> <p>2. Η έγκριση χορηγείται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.). Η Ε.Π.Α.Ε. ελέγχει την τήρηση των προϋποθέσεων της παραγράφου 1, την ένταξη των εγκαταστάσεων τους στον χώρο, καθώς και την εναρμόνισή τους με το τοπίο. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού υποβάλλεται σκαρίφημα του χώρου τοποθέτησης των φωτοβολταϊκών στοιχείων και φωτογραφική τεκμηρίωση”.</p>	<p>“1. Επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (με ή χωρίς σύστημα αποθήκευσης της παραγόμενης ενέργειας) και ηλιακών συστημάτων ζεστού νερού χρήσης, ψύξης και θέρμανσης χώρου καθώς και υβριδικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού και ζεστού νερού μετά από έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας α) σε χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικά τμήματα πόλεων και διατηρητέα κτίρια, εφόσον δεν απαγορεύεται ρητά η εγκατάστασή τους από τα σχετικά διατάγματα και αποφάσεις προστασίας β) σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, εφόσον δεν απαγορεύεται ρητά η εγκατάστασή τους από τη σχετική νομοθεσία προστασίας και εναρμονίζονται κατά το δυνατόν οι εγκαταστάσεις με τον περιβάλλοντα χώρο. Για την κατά τα ως άνω εγκατάσταση δεν επιτρέπεται η διάνοιξη νέων ή η διαπλάτυνση υφιστάμενων οδών.</p> <p>2. Η έγκριση χορηγείται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.). Η Ε.Π.Α.Ε. ελέγχει την τήρηση των προϋποθέσεων της παραγράφου 1, την ένταξη των εγκαταστάσεων τους στον χώρο, καθώς και την εναρμόνισή τους με το τοπίο. Εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1, αν υπάρχει θέμα εναρμόνισης με το τοπίο, η Ε.Π.Α.Ε. προτείνει εναλλακτικές λειτουργικές λύσεις τοποθέτησης των συστημάτων. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού υποβάλλεται σκαρίφημα</p>	<p>Η σημερινή διατύπωση καθιστά πρακτικά αδύνατη και απαγορευτική την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικά τμήματα πόλεων και διατηρητέα κτίρια ανεξάρτητα από τα όποια μέτρα λάβει κανείς για την αισθητική εναρμόνισή τους. Η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε παραδοσιακούς οικισμούς, ιστορικά τμήματα πόλεων και διατηρητέα κτίρια αποτελεί πλέον συνήθη πρακτική σε πολλές χώρες, όπου ορθά απαιτείται στις περιπτώσεις αυτές η έγκριση κάποιας αρμόδιας αρχής για να διασφαλιστεί η αισθητική εναρμόνιση του συστήματος.</p> <div data-bbox="1464 772 2007 1182" data-label="Image"> </div> <p style="text-align: center;">Παράδειγμα εφαρμογής φωτοβολταϊκών σε διατηρητέο κτίριο</p> <p>Προστίθεται η δυνατότητα εγκατάστασης συστήματος αποθήκευσης για να είναι σαφές ότι κάτι τέτοιο είναι</p>

	<p><i>του χώρου τοποθέτησης των φωτοβολταϊκών στοιχείων και φωτογραφική τεκμηρίωση”.</i></p>	<p>Θεμιτό και επιτρεπτό.</p> <p>Προστίθεται ακόμη η κατηγορία των υβριδικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού και ζεστού νερού (φωτοβολταϊκό με ενσωματωμένο εναλλάκτη ο οποίος θερμαίνει νερό με την θερμότητα που αναπτύσσεται στα φωτοβολταϊκά πλαίσια) ώστε να είναι σαφές ότι κάτι τέτοιο είναι θεμιτό και επιτρεπτό, ειδικά μάλιστα όταν η νομοθεσία απαιτεί πλέον τα νέα κτίρια να είναι σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης και η υβριδική τεχνολογία συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση.</p>
--	--	---

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 6</p> <p>“1. Η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος και ηλιακών συστημάτων ψύξης και θέρμανσης χώρου πάνω σε κτίρια, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 17 του ν. 1577/1985, επιτρέπεται εφόσον γίνεται επάνω στο δώμα ή τη στέγη νομίμως υφιστάμενου κτιρίου, συμπεριλαμβανομένων στεγαστρων βεραντών, προσόψεων και σκιάστρων, όπως αυτά ορίζονται στη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 11 του ν.1577/85, όπως ισχύει, σύμφωνα με την παρ. 1ά’ του άρθρου 16 του ίδιου νόμου, όπου αυτό εφαρμόζεται και ισχύει”.</p>	<p>“1. Η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος (με ή χωρίς σύστημα αποθήκευσης της παραγόμενης ενέργειας) και ηλιακών συστημάτων ζεστού νερού χρήσης, ψύξης και θέρμανσης χώρου, καθώς και υβριδικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού και ζεστού νερού πάνω σε κτίρια επιτρέπεται εφόσον γίνεται επάνω στο δώμα ή τη στέγη νομίμως υφιστάμενου κτιρίου, συμπεριλαμβανομένων στεγαστρων, προσόψεων, σκιάστρων και πέργκολας (στο δώμα ή σε ακάλυπτο χώρο του οικοπέδου)”.</p>	<p>Προστίθεται η δυνατότητα εγκατάστασης συστήματος αποθήκευσης για να είναι σαφές ότι κάτι τέτοιο είναι θεμιτό και επιτρεπτό.</p> <p>Προστίθεται ακόμη η κατηγορία των υβριδικών συστημάτων παραγωγής ηλεκτρισμού και ζεστού νερού (φωτοβολταϊκό με ενσωματωμένο εναλλάκτη ο οποίος θερμαίνει νερό με την θερμότητα που αναπτύσσεται στα φωτοβολταϊκά πλαίσια) ώστε να είναι σαφές ότι κάτι τέτοιο είναι θεμιτό και επιτρεπτό, ειδικά μάλιστα όταν η νομοθεσία απαιτεί πλέον τα νέα κτίρια να είναι σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης και η υβριδική τεχνολογία συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση.</p> <p>Η σημερινή ρύθμιση δεν επιτρέπει επίσης την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε πέργκολες, κάτι που συνιστά καλύτερη επιλογή από την εγκατάσταση στο έδαφος, αφού δίνει τη δυνατότητα πολλαπλών χρήσεων του ίδιου εμβαδού. Επίσης η τοποθέτηση σε πέργκολα αποτελεί ιδανική εφαρμογή για τα φωτοβολταϊκά διπλής όψης (bifacial) που αναμένεται να κατακτήσουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς και τα οποία αποδίδουν περισσότερη ενέργεια για την ίδια καλυπτόμενη επιφάνεια.</p>

ΥΑ 40158/2010

“Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων σε γήπεδα και κτίρια σε εκτός σχεδίου περιοχές”,
ΦΕΚ 1556Β/22-9-2010

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p align="center">Άρθρο 1 Όροι εγκατάστασης</p> <p>“1. Σε γήπεδα που βρίσκονται σε εκτός σχεδίου περιοχές επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών, ανεξαρτήτως ισχύος, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17 της υπ’ αριθμ. 49828/2008 Υπουργικής απόφασης για την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Α.Π.Ε. (ΦΕΚ Β’ 2464), όπως ισχύει. Δεν απαιτείται τα γήπεδα να είναι άρτια και οικοδομήσιμα, εκτός εάν ζητούνται δομικές κατασκευές πέραν των απολύτως αναγκαίων για την εγκατάσταση αυτή. Ως απολύτως αναγκαίες κατασκευές νοούνται: α) στυλίσκος μετρητής της Δ.Ε.Η., β) οικίσκος εγκατάστασης ηλεκτρονικού εξοπλισμού των Φ/Β συστημάτων που δύναται να είναι προκατασκευασμένος, με τις απολύτως αναγκαίες διαστάσεις και μέχρι εμβαδού 15τ.μ., γ) περίφραξη για την προστασία της εγκατάστασης με συρματοπλέγμα μέχρι ύψους 2,5μ. με συμπαγές τοιχίο μέχρι 30 εκατοστά και δ) εγκατεστημένος εξοπλισμός Φ/Β συστημάτων των οποίων κανένα στοιχείο δεν υπερβαίνει τα 2,5μ. από τη στάθμη του φυσικού ή τεχνητά διαμορφωμένου εδάφους των γηπέδων”.</p>	<p>“1. Σε γήπεδα που βρίσκονται σε εκτός σχεδίου περιοχές επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών, ανεξαρτήτως ισχύος, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17 της υπ’ αριθμ. 49828/2008 Υπουργικής απόφασης για την έγκριση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Α.Π.Ε. (ΦΕΚ Β’ 2464), όπως ισχύει. Δεν απαιτείται τα γήπεδα να είναι άρτια και οικοδομήσιμα, εκτός εάν ζητούνται δομικές κατασκευές πέραν των απολύτως αναγκαίων για την εγκατάσταση αυτή. Ως απολύτως αναγκαίες κατασκευές νοούνται: α) στυλίσκος ΔΕΔΔΗΕ, β) προκατασκευασμένοι οικίσκοι/container με αποκλειστική χρήση την εγκατάσταση του απαραίτητου ηλεκτρονικού εξοπλισμού, συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, συστημάτων τηλεπικοινωνίας και αποθήκευσης ανταλλακτικών και πυροπροστασίας, γ) περίφραξη με συρματοπλέγμα στα όρια της ιδιοκτησίας μέχρι 2,5 μ. με συμπαγές τοιχίο ύψους έως 30 εκ. για την προστασία της εγκατάστασης”.</p>	<p>Βλέπε αντίστοιχη τροποποίηση για εντός σχεδίου.</p>

Υφιστάμενη ρύθμιση	Προτεινόμενη τροπολογία	Αιτιολόγηση
<p style="text-align: center;">Άρθρο 2 Διαδικασία εγκατάστασης</p> <p>“1. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ανεξαρτήτως ισχύος, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας που εκδίδεται από την αρμόδια Διεύθυνση Πολεοδομίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ’ αριθμ. 5219/3-2-2004 (ΦΕΚ Δ’ 114) Υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει. Η έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.) απαιτείται ειδικά μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του ν.1577/1985, β) σε περίπτωση που η εγκατάσταση προβλέπεται να γίνει σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και προστατεύονται ως προς την πολεοδομική ανάπτυξη από ειδικά διατάγματα, και γ) σε κάθε περίπτωση που η εγκατάσταση προβλέπεται σε διατηρητέα κτίρια. ... β) Μετά την παράγραφο 3 προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής: «4. Στην περίπτωση τοποθέτησης Φωτοβολταϊκών συστημάτων μέχρι 100kW, σε γήπεδα που δεν βρίσκονται σε δάσος ή σε δασική έκταση, σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας, είναι: α) σύντομη περιγραφή των</p>	<p>“1. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ανεξαρτήτως ισχύος, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας που εκδίδεται από την αρμόδια Διεύθυνση Πολεοδομίας. Η έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.) απαιτείται ειδικά μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του ν.1577/1985, β) σε περίπτωση που η εγκατάσταση προβλέπεται να γίνει σε περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους και προστατεύονται ως προς την πολεοδομική ανάπτυξη από ειδικά διατάγματα, και γ) σε κάθε περίπτωση που η εγκατάσταση προβλέπεται σε διατηρητέα κτίρια. ... β) Μετά την παράγραφο 3 προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής: «4. Στην περίπτωση τοποθέτησης Φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος, σε γήπεδα που δεν βρίσκονται σε δάσος ή σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας, είναι: α) σύντομη περιγραφή των εκτελούμενων εργασιών, που αφορούν στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού, β) τοπογραφικό διάγραμμα κλίμακας 1:5000</p>	<p>Επαναλαμβάνεται η ρύθμιση για μη αναγκαιότητα έκδοσης οικοδομικής άδειας για να μην υπάρχει καμία αμφιβολία ή παρερμηνεία των προθέσεων του νομοθέτη.</p> <p>Η ισχύουσα απόφαση περιγράφει τα δικαιολογητικά για συστήματα ισχύος έως 100 kW, αφήνοντας πρακτικά ακάλυπτα τα μεγαλύτερα συστήματα.</p> <p>Επίσης, έχει απαλειφθεί η απαγόρευση εγκατάστασης σε δασικές εκτάσεις, καθώς το ισχύον ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΚΥΑ 49828/2008, “Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού”, ΦΕΚ 2464B/3-12-2008) επιτρέπει την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε δασικές εκτάσεις (η απαγόρευση ισχύει για δάση).</p>

<p>εκτελούμενων εργασιών, που αφορούν στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού, β) τοπογραφικό διάγραμμα κλίμακας 1:5000 συντεταγμένο κατά τις ισχύουσες προδιαγραφές σε ψηφιακή μορφή και εξαρτημένο από το Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΕΓΣΑ87 και διάγραμμα κάλυψης όπου φαίνεται η θέση εγκατάστασης του σχετικού εξοπλισμού, γ) υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου στην οποία θα δηλώνεται ότι, το ακίνητο στο οποίο προτίθεται να εγκαταστήσει το φωτοβολταϊκό σταθμό δεν βρίσκεται σε δάσος ή σε δασική έκταση, ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, δ) αποδεικτικό κοινοποίησης του αντιγράφου της παραπάνω υπεύθυνης δήλωσης και του τοπογραφικού σχεδίου, στο οικείο δασαρχείο ή κατά περίπτωση άλλη αρμόδια υπηρεσία, καθώς και στην υπηρεσία Α.Π.Ε του άρθρου 11 του ν.3851/2010 (ΦΕΚ Α' 85), ε) έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.), στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται.</p> <p>Στις παραπάνω περιπτώσεις η Υπηρεσία ΑΠΕ μπορεί να ελέγχει αυτεπαγγέλτως ζητήματα που σχετίζονται με τον τόπο εγκατάστασης των Φ/Β σταθμών απευθύνοντας ερωτήματα στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες. Στην περίπτωση αυτή σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτήν της υπεύθυνης δήλωσης κοινοποιεί τα αποτελέσματα του ελέγχου στην αρμόδια για τη χορήγηση της έγκρισης πολεοδομική υπηρεσία, προκειμένου η τελευταία να προβεί στις νόμιμες ενέργειες.</p>	<p><i>συντεταγμένο κατά τις ισχύουσες προδιαγραφές σε ψηφιακή μορφή και εξαρτημένο από το Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΕΓΣΑ87 και διάγραμμα κάλυψης όπου φαίνεται η θέση εγκατάστασης του σχετικού εξοπλισμού, γ) υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου στην οποία θα δηλώνεται ότι, το ακίνητο στο οποίο προτίθεται να εγκαταστήσει το φωτοβολταϊκό σταθμό δεν βρίσκεται σε δάσος ή σε ρέμα, στον αιγιαλό ή την παραλία, σε καθορισμένο αρχαιολογικό χώρο ή σε περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης, δ) αποδεικτικό κοινοποίησης του αντιγράφου της παραπάνω υπεύθυνης δήλωσης και του τοπογραφικού σχεδίου, στο οικείο δασαρχείο ή κατά περίπτωση άλλη αρμόδια υπηρεσία, ε) έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.), στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται.</i></p> <p><i>Σε περιπτώσεις ενστάσεων ή καταγγελιών, η Γενική Γραμματεία Ενέργειας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να ελέγχει αυτεπαγγέλτως ζητήματα που σχετίζονται με τον τόπο εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών σταθμών απευθύνοντας ερωτήματα στις κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες. Στην περίπτωση αυτή σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτήν της υπεύθυνης δήλωσης κοινοποιεί τα αποτελέσματα του ελέγχου στην αρμόδια για τη χορήγηση της έγκρισης πολεοδομική υπηρεσία, προκειμένου η τελευταία να προβεί στις νόμιμες ενέργειες.</i></p> <p><i>Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης δεν είναι αληθές, πέραν των</i></p>	
---	---	--

<p>Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης δεν είναι αληθές, πέραν των προβλεπόμενων συνεπειών εκ του λόγου αυτού επιβάλλονται και άλλες τυχόν προβλεπόμενες κυρώσεις στις σχετικές κείμενες διατάξεις.»</p> <p>3. Σε κτίρια που βρίσκονται σε περιοχές εκτός σχεδίου, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος που δεν εντάσσονται στο Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων και ηλιακών συστημάτων ψύξης ή θέρμανσης χώρου, επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 7 του άρθρου 3 της υπ' αριθμ. 36720/25.8.2010 Υ.Α. «Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων σε κτίρια και οικόπεδα εντός σχεδίου περιοχών, και σε οικισμούς» (ΦΕΚ ΑΑΠ 376/2010). Ειδικότερα για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κτίρια ισχύος μεγαλύτερης από 10kW εκτός σχεδίου πόλεως απαιτείται η συνυποβολή τοπογραφικού διαγράμματος και αντίγραφο της οικοδομικής άδειας”.</p>	<p><i>προβλεπόμενων συνεπειών εκ του λόγου αυτού επιβάλλονται και άλλες τυχόν προβλεπόμενες κυρώσεις στις σχετικές κείμενες διατάξεις.»</i></p> <p><i>3. Σε κτίρια που βρίσκονται σε περιοχές εκτός σχεδίου, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ανεξαρτήτως ισχύος και ηλιακών συστημάτων ψύξης ή θέρμανσης χώρου, επιτρέπεται υπό τους αντίστοιχους όρους που προβλέπονται για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και ηλιακών συστημάτων σε κτίρια και οικόπεδα εντός σχεδίου περιοχών, και σε οικισμούς.</i></p>	
---	--	--

5. Βελτίωση καθεστώτος ανταγωνιστικών διαδικασιών

Δύο θέματα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής σε ότι αφορά τις ανταγωνιστικές διαδικασίες για έργα ΑΠΕ είναι τα εξής:

5.1. Το μικρό ψάρι τρώει το μεγάλο

Σύμφωνα με τους κανόνες που τηρεί μέχρι σήμερα η ΡΑΕ: “Αν δύο προσφορές έχουν ίδια παράμετρο τιμής, τότε “καλύτερη” είναι αυτή, της οποίας ο σταθμός έχει την μικρότερη εγκατεστημένη ισχύ (παράμετρος ποσότητας)... Με τη λήξη της δημοπρασίας, οι προσωρινές δεσμεύσεις γίνονται οριστικές και “κλειδώνουν” στους αντίστοιχους Συμμετέχοντες με βάση την τελική λίστα προτεραιότητας “καλύτερης προσφοράς” (δηλαδή παράμετρος τιμής, παράμετρος ποσότητας και παράμετρος χρόνου). Επισημαίνεται ότι στη διαδικασία των διαδοχικών δεσμεύσεων, αν η εγκατεστημένη ισχύς μίας προσφοράς είναι μεγαλύτερη από την εναπομείνουσα ποσότητα, (είτε στη διάρκεια της δημοπρασίας με τις προσωρινές δεσμεύσεις, είτε στο κλείσιμο με την οριστικοποίηση) η προσφορά δεν εξυπηρετείται καθόλου και το σύστημα προχωρά στην επόμενη προσφορά προς εξυπηρέτηση..... δεν είναι δυνατή η υπερκάλυψη της δημοπρατούμενης ισχύος”.

Με την εφαρμογή του ως άνω κανόνα υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να προκριθούν λίγα μικρά σχετικά έργα τα οποία θα αφήσουν εκτός κάποια μεγάλα έργα ακόμη κι αν τα τελευταία έχουν προσφέρει σημαντικά χαμηλότερη τιμή. Έτσι όμως επιβαρύνονται οι καταναλωτές και μάλιστα σε βάθος 20ετίας, κάτι που φυσικά δεν αποτελεί επιδίωξη των ανταγωνιστικών διαδικασιών.

Επειδή με την εφαρμογή του ως άνω κανόνα υπάρχει κίνδυνος να μη καλυφθεί η δημοπρατούμενη ισχύς, θεωρούμε σκόπιμο σε μια τέτοια περίπτωση να εφαρμοστεί η πρόνοια της υπουργικής απόφασης Αριθμ. ΑΠΕΕΚ/Α/Φ1/οικ.172859, ΦΕΚ 1267Β’/ 10.4.2018, η οποία αναφέρει τα εξής:

“Στην περίπτωση που η δημοπρατούμενη ισχύς μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας δεν καλύπτεται, είναι δυνατή η υπερκάλυψη αυτής με την επιλογή του αμέσως επόμενου, στη σειρά κατάταξης με βάση την τιμή προσφοράς στην ανταγωνιστική διαδικασία, σταθμού ή συγκροτήματος σταθμών”.

5.2. Ξαφνικός θάνατος

Ένα ιδιαίτερα σοβαρό θέμα είναι αυτό των **κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών που τίθενται για την ηλεκτρίση των επιτυχόντων έργων**. Συγκεκριμένα, η μέχρι σήμερα πρόβλεψη της ΡΑΕ είναι η εξής:

“Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η ενεργοποίηση της σύνδεσης του σταθμού των Επιλεγέντων Κατόχων σταθμών ΑΠΕ εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας (Πίνακας 1) ή των τυχόν παρατάσεων αυτής λόγω δικαστικής αναστολής:

α). οι εν λόγω εγκαταστάσεις ΑΠΕ απεντάσσονται από το καθεστώς στήριξης με τη μορφή Λειτουργικής Ενίσχυσης,

β). καταπίπτουν στο σύνολό τους οι Εγγυητικές Επιστολές, που έχουν κατατεθεί για την εξασφάλιση της καλής εκτέλεσης του έργου, υπέρ του Υπολογαριασμού Ενισχύσεων του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ του Διασυνδεδεμένου Συστήματος και Δικτύου του Ειδικού Λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011 (Α’ 179), σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρούσας Προκήρυξης,

γ). εκκινούν οι διαδικασίες εξέτασης των λόγων καθυστέρησης, προκειμένου για την ανάκληση της άδειας παραγωγής, σύμφωνα με τα σχετικά οριζόμενα στο άρθρ. 42 του Κανονισμού Αδειών Παραγωγής από Μονάδες ΑΠΕ και ΣΥΘΥΑ (ΦΕΚ Β' 2373/2011)".

Δεν είναι ρεαλιστικό να υπάρχει "ξαφνικός θάνατος" του επενδυτή επειδή για κάποιο λόγο (που συχνά δεν εκπορεύεται από τον ίδιο) υπήρξε μια μικρή καθυστέρηση. Για το λόγο αυτό, **προτείνουμε να ισχύσει ότι και στη Γερμανία σε αντίστοιχες περιπτώσεις**, δηλαδή το εξής:

A. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η ενεργοποίηση της σύνδεσης του σταθμού των Επιλεγέντων Κατόχων σταθμών ΑΠΕ εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας (Πίνακας 1) ή των τυχόν παρατάσεων αυτής λόγω δικαστικής αναστολής, **καταπίπτουν σε ποσοστό 25% οι Εγγυητικές Επιστολές**, που έχουν κατατεθεί για την εξασφάλιση της καλής εκτέλεσης του έργου, υπέρ του Υπολογαριασμού Ενισχύσεων του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ του Διασυνδεδεμένου Συστήματος και Δικτύου του Ειδικού Λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011 (Α' 179), σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρούσας Προκήρυξης.

B. Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η ενεργοποίηση της σύνδεσης του σταθμού των Επιλεγέντων Κατόχων σταθμών ΑΠΕ εντός **τριών (3) μηνών από την προβλεπόμενη προθεσμία** (Πίνακας 1) ή των τυχόν παρατάσεων αυτής λόγω δικαστικής αναστολής, **καταπίπτουν σε ποσοστό 50% οι Εγγυητικές Επιστολές**, που έχουν κατατεθεί για την εξασφάλιση της καλής εκτέλεσης του έργου, υπέρ του Υπολογαριασμού Ενισχύσεων του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ του Διασυνδεδεμένου Συστήματος και Δικτύου του Ειδικού Λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011 (Α' 179), σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρούσας Προκήρυξης.

"Σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί η ενεργοποίηση της σύνδεσης του σταθμού των Επιλεγέντων Κατόχων σταθμών ΑΠΕ εντός **έξι (6) μηνών από την προβλεπόμενη προθεσμία** (Πίνακας 1) ή των τυχόν παρατάσεων αυτής λόγω δικαστικής αναστολής:

α). οι εν λόγω εγκαταστάσεις ΑΠΕ απεντάσσονται από το καθεστώς στήριξης με τη μορφή Λειτουργικής Ενίσχυσης,

β). καταπίπτουν στο σύνολό τους οι Εγγυητικές Επιστολές, που έχουν κατατεθεί για την εξασφάλιση της καλής εκτέλεσης του έργου, υπέρ του Υπολογαριασμού Ενισχύσεων του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ του Διασυνδεδεμένου Συστήματος και Δικτύου του Ειδικού Λογαριασμού του άρθρου 143 του ν. 4001/2011 (Α' 179), σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρούσας Προκήρυξης,

γ). εκκινούν οι διαδικασίες εξέτασης των λόγων καθυστέρησης, προκειμένου για την ανάκληση της άδειας παραγωγής, σύμφωνα με τα σχετικά οριζόμενα στο άρθρ. 42 του Κανονισμού Αδειών Παραγωγής από Μονάδες ΑΠΕ και ΣΥΘΥΑ (ΦΕΚ Β' 2373/2011)".

6. Άρση των περιορισμών στα μικρής κλίμακας φωτοβολταϊκά

Με το Ν.4602/2019 τέθηκαν περιορισμοί ως προς τον αριθμό των έργων που μπορεί να πραγματοποιήσει ένας επενδυτής εκτός ανταγωνιστικών διαδικασιών. Συγκεκριμένα, ο νόμος προβλέπει ότι "κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άμεσα ή έμμεσα μέσω της συμμετοχής του στη διοίκηση ή ως μέτοχος, εταίρος ή μέλος νομικού προσώπου με οποιοδήποτε ποσοστό συμμετοχής απαγορεύεται να συνάπτει σύμβαση λειτουργικής ενίσχυσης εκτός ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών, για περισσότερα από δύο (2) έργα της ίδιας τεχνολογίας, εφόσον οι τεχνολογίες ενισχύονται μέσω ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών."

Η ρύθμιση αυτή έχει δημιουργήσει μια σειρά από αναίτια προβλήματα στους επενδυτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι χρειάστηκαν δύο ερμηνευτικές εγκύκλιοι για να διευκρινιστούν οι όροι εφαρμογής της και παρόλα αυτά η σύγχυση παραμένει για μεγάλο μέρος των επενδυτών.

Ακόμη και η συμμετοχή στη διοίκηση μιας εταιρίας αποτελεί λόγο να υποστεί κανείς τους περιορισμούς που προβλέπονται! Η ρύθμιση αυτή, όχι μόνο στρέφεται κατά της ελευθερίας της επιχειρηματικότητας, αλλά δημιουργεί αναίτιες στρεβλώσεις στην αγορά, αφού προσπαθεί με κανονιστικές διατάξεις να ορίσει ποιός θα επενδύσει στα φωτοβολταϊκά, περιορίζοντας τη δυνατότητα εταιριών να αναπτύξουν ένα χαρτοφυλάκιο μικρών έργων.

Την ίδια στιγμή, και παρόλο που δεν υπάρχει σαφής αναφορά στο νόμο, ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει (και σωστά) για τους συμμετέχοντες σε Ενεργειακές Κοινότητες, αφού αν ίσχυε ο εν λόγω περιορισμός, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να συσταθούν ή και να λειτουργήσουν ακόμη τα συλλογικά αυτά σχήματα. Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, οι Ενεργειακές Κοινότητες μπορούν να αναπτύξουν έργα συνολικής ισχύος έως 18 MW (δηλαδή έως και 18 έργα του 1 MW χωρίς συμμετοχή σε ανταγωνιστικές διαδικασίες), αλλά, αν ίσχυε ο περιορισμός και γι' αυτές, κανένα μέλος τους δεν θα μπορούσε να συμμετέχει σε πάνω από 2 έργα και η μοναδική διέξοδος θα ήταν η Ενεργειακή Κοινότητα να έχει εκατοντάδες μέλη για να τηρούνται οι παράλογοι κανόνες που ετέθησαν.

Η ρύθμιση αυτή δεν συνάδει επίσης με το πνεύμα των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020)" (2014/C200/01) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βάσει των οποίων για έργα ισχύος μέχρι 500 κιλοβάτ (kWp), μπορεί να εφαρμόζεται ο υποστηρικτικός μηχανισμός των εγγυημένων σταθερών τιμών χωρίς η κατηγορία αυτή να είναι υποχρεωμένη να συμμετάσχει σε ανταγωνιστικές διαδικασίες.

Επιπλέον, με την υπ' αριθμ. 1/2019 γνωμοδότησή της, η ΡΑΕ πρότεινε την ενοποίηση των κατηγοριών των φωτοβολταϊκών σταθμών προκειμένου οι φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις που μέχρι πρότινος ανήκαν στις κατηγορίες των φωτοβολταϊκών σταθμών με εγκατεστημένη ισχύ έως 1 MWp (Κατηγορία I) και φωτοβολταϊκών σταθμών με εγκατεστημένη ισχύ μεγαλύτερης του 1 MWp και μικρότερης ή ίσης των 20 MWp (Κατηγορία II) να συμμετέχουν από κοινού στις επόμενες ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προσφορών. Είναι σαφές ότι ένα έργο των 500 kWp δύσκολα μπορεί να ανταγωνιστεί έργα των 20 MWp. Για του λόγου το αληθές, μπορεί να ανατρέξει κανείς στον διαγωνισμό της 1/7/2019, όπου ένα μόνο έργο 500 kWp κατάφερε να κατακυρώσει τιμή αναφοράς (0,35% της συνολικής ισχύος που κατακύρωσε τιμή στο διαγωνισμό). Η τιμή μάλιστα που κατακύρωσε αυτό το έργο ήταν 67,7 €/MWh, υψηλότερη από την τιμή των 66,43 €/MWh που θα ελάμβανε αν δεν συμμετείχε σε διαγωνισμό, κάτι που καταρρίπτει το επιχείρημα ότι έτσι θα διασφαλιζόταν χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές.

Για τους παραπάνω λόγους, **προτείνουμε την κατάργηση του περιορισμού που έθεσε ο Ν.4602/2019 και συγκεκριμένα την κατάργηση της παρ. 7 του άρθρου 72 του εν λόγω νόμου.**

7. Βελτίωση του καθεστώτος αυτοπαραγωγής

7.1. Δίκαιη επιβάρυνση των αυτοπαραγωγών με ΥΚΩ

Ένας τομέας που δεν προχωρά ικανοποιητικά είναι ο τομέας της αυτοπαραγωγής (net-metering). Μέχρι σήμερα ο αριθμός των έργων αυτοπαραγωγής παραμένει μικρός σε σχέση με το δυναμικό της χώρας. Η αλήθεια είναι πως το ξεκίνημα του net-metering συνέπεσε με τα capital controls και αυτό επηρέασε σημαντικά την ανάπτυξη αυτής της αγοράς. Αν δει κανείς τα στατιστικά θα διαπιστώσει πως το μεγαλύτερο πρόβλημα εστιάζεται στον οικιακό τομέα ο οποίος έχει εγκαταστήσει μόλις 10% των συστημάτων αυτοπαραγωγής με κριτήριο τα εγκατεστημένα μεγαβάτ.

Σήμερα, οι αυτοπαραγωγοί επιβαρύνονται με Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας (ΥΚΩ) στο σύνολο της ενέργειας που καταναλώνουν, ακόμη και επί αυτής που παράγουν οι ίδιοι και ιδιοκαταναλώνουν επί τόπου πριν αυτή εγχυθεί στο δίκτυο. Κάτι τέτοιο εκτός από αντιπαραγωγικό, είναι και εξαιρετικά άδικο. Στις υπόλοιπες ρυθμιζόμενες χρεώσεις (τέλη χρήσης δικτύου και συστήματος, ΕΤΜΕΑΡ), ο αυτοπαραγωγός επιβαρύνεται μόνο για την απορροφώμενη από το δίκτυο ενέργεια και όχι για το σύνολο της καταναλισκόμενης ενέργειας. **Αν οι ΥΚΩ υπολογίζονται επί της απορροφώμενης ενέργειας και όχι επί του συνόλου της καταναλισκόμενης ενέργειας, μειώνεται έως και κατά ένα έτος ο χρόνος απόσβεσης για ένα οικιακό σύστημα.**

7.2. Διεύρυνση του καθεστώτος εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού

Με το Ν.4513/2018, ΦΕΚ 9^Α/23/1/2018 (που αφορά τις Ενεργειακές Κοινότητες) και την υπουργική απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/15084/382, (ΦΕΚ 759Β/5.3.2019) ορίζεται ότι, ειδικά για αυτοπαραγωγούς που είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπούς γενικής ή τοπικής εμβέλειας, για εγγεγραμμένους στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων του Ν.3874/2010 (Α' 151) για εγκαταστάσεις αγροτικών εκμεταλλεύσεων όπως ορίζονται στο Ν.3874/2010 ή και αγροτικών χρήσεων, καθώς και για ενεργειακές κοινότητες (Ε.Κοιν.), επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών για την κάλυψη ιδίων αναγκών τους και με εφαρμογή **εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού**.

Η ρύθμιση αυτή αποκλείει άλλες κατηγορίες αυτοπαραγωγών, όπως π.χ. ξενοδόχους ή επαγγελματίες σε νησιά ή/και προστατευόμενες περιοχές, παραδοσιακούς οικισμούς κ.λπ., για τους οποίους ο εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός αποτελεί τη μοναδική ρεαλιστική επιλογή για να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά. Για το λόγο αυτό, **η δυνατότητα του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού θα έπρεπε να παρέχεται χωρίς διακρίσεις σε όλες τις κατηγορίες αυτοπαραγωγών**, δηλαδή σε όλα τα φυσικά πρόσωπα (επιτηδευματίες ή μη) και νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

Σήμερα επίσης δεν επιτρέπεται η χρήση του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από τις Εταιρίες Διαχείρισης (ή/και Ανάπτυξης) Επιχειρηματικών Πάρκων ώστε να αντιστοιχίζουν ένα φωτοβολταϊκό σταθμό σε έναν ή περισσότερους μετρητές κατανάλωσης εγκατεστημένων επιχειρήσεων. Η δυνατότητα αυτή δίνεται μόνο μέσω δημιουργίας Ενεργειακής Κοινότητας, κάτι που, στην περίπτωση των βιομηχανιών, συνιστά μια ανελαστική επιλογή. Δεδομένου ότι – για οικονομικούς και πρακτικούς λόγους – οι Εταιρίες Διαχείρισης είναι αυτές που μπορούν να προχωρήσουν σε επενδύσεις φωτοβολταϊκών πάρκων που θα καλύπτουν την κατανάλωση των Επιχειρηματικών

Πάρκων, πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να συμψηφίζουν την ενέργεια σε μετρητές τρίτων (εγκατεστημένες επιχειρήσεις).

Προτείνεται να προβλεφθεί η χρήση του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από τις Εταιρίες Διαχείρισης (ή/και Ανάπτυξης) Επιχειρηματικών Πάρκων που θα λειτουργούν έτσι ως φορείς συλλογικής εκπροσώπησης (aggregators) ώστε να αντιστοιχίζουν ένα φωτοβολταϊκό σταθμό σε ένα ή περισσότερους μετρητές κατανάλωσης εγκατεστημένων επιχειρήσεων. Στην περίπτωση αυτή, να μην υπάρχει ανώτατο όριο ισχύος του εγκατεστημένου συστήματος, αλλά αυτό να καθορίζεται από τις πραγματικές καταναλώσεις των επιχειρήσεων που εξυπηρετούνται.

7.3. Βελτίωση του καθεστώτος αυτοπαραγωγής για ΟΤΑ

Με το Ν.4602/2019 (ΦΕΚ 45^Α, 9.3.2019) έγινε προσπάθεια να αρθούν κάποια προβλήματα που αφορούσαν την εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού σε δημοτικά κτίρια και υποδομές. Ατυχώς όμως, οι ρυθμίσεις αυτές δημιούργησαν νέα προβλήματα που καθιστούν προβληματική την εφαρμογή τους στην πράξη.

Το πρώτο θέμα είναι ότι η περιγραφή των υποδομών στις οποίες μπορεί να γίνει εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού από ΟΤΑ είναι ελλιπής. Ένας ΟΤΑ δεν μπορεί, για παράδειγμα, να αξιοποιήσει τον ενεργειακό συμψηφισμό και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό σε δημοτικά αθλητικά κέντρα και γυμναστήρια, σε αντλιοστάσια, σε αποθήκες του ή ακόμη και να μειώσει τα έξοδα του στον οδοφωτισμό.

Ένα δεύτερο θέμα είναι ότι οι όποιες θετικές ρυθμίσεις υπήρξαν, δεν προβλέφθηκαν στην ΥΑ που ακολούθησε και εξειδίκευσε το συγκεκριμένο άρθρο του Ν.4602/2019. Ως συνέπεια, ο ΔΕΔΔΗΕ δεν δέχεται αιτήσεις από ΟΤΑ για εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά: *“Στο άρθρο 68 του ν. 4602/2019 προβλέπεται η δυνατότητα των Ο.Τ.Α. α’ και β’ βαθμού να εγκαθιστούν σταθμούς ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ με εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών που ανήκουν σε άλλα νομικά πρόσωπα (με διαφορετικό ΑΦΜ), ήτοι: κοινωφελείς επιχειρήσεις του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 (Α’ 87), σχολικές μονάδες προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) του άρθρου 8 του ν.3699/2008, κέντρα υγείας και νοσοκομεία δημόσιου ενδιαφέροντος, χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Εντούτοις η εφαρμογή εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού στις περιπτώσεις αυτές δεν έχει προβλεφθεί και δεν καλύπτεται από τις διατάξεις της ΥΑ Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/15084/382/19.2.2019 (ΦΕΚ Β’ 759/5.3.2019)”.*

Ένα τρίτο θέμα αφορά μία ρύθμιση που προβλέπει το Πρόγραμμα Κλεισθένης (Ν.4555/2018, ΦΕΚ 133^Α, 19.7.2018, Άρθρο 182, *“Επέκταση της δυνατότητας συμμετοχής Ο.Τ.Α. α’ και β’ βαθμού σε νομικά πρόσωπα αναπτυξιακού χαρακτήρα”* και αφορά μόνο αναπτυξιακές εταιρίες ΟΤΑ (αλλά όχι τους ίδιους τους ΟΤΑ) στις οποίες δίνει το δικαίωμα να προβούν σε *“στ) Δράσεις για την υποστήριξη ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας πολιτών του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως παροχή ή συμψηφισμός ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών ή άλλες δράσεις που μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας στις κατοικίες των ανωτέρω”*.

Για τους παραπάνω λόγους, προτείνουμε την τροποποίηση του άρθρου 68 του Ν.4602/2019 ως εξής:

Άρθρο 68 Ν.4602/2019

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3468/2006 (Α' 129)

1. Στην παρ. 13 του άρθρου 2 του ν. 3468/2006, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4513/2018 (Α' 9), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

“Ειδικά για Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, ο συμψηφισμός της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμό Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. του Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, μπορεί να γίνεται με την καταναλισκόμενη ενέργεια σε εγκαταστάσεις κοινωφελών επιχειρήσεων του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 (Α' 87), δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών, σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κέντρων υγείας και νοσοκομείων δημόσιου ενδιαφέροντος χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα, δημοτικών και δημοσίων αθλητικών κέντρων, εγκαταστάσεων και δικτύων οδοφωτισμού, αντλιοστασίων καθώς και κάθε άλλου δημοτικού κτιρίου και υποδομής που εξυπηρετεί ανάγκες του ΟΤΑ.”.

....

1. Μετά το άρθρο 14Α του ν. 3468/2006 προστίθεται άρθρο 14Β, ως εξής:

«Άρθρο 14Β

Εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. από Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού

“Επιτρέπεται η εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. από Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού για κάλυψη ενεργειακών αναγκών κοινωφελών επιχειρήσεων του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 (Α' 87), δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών, σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κέντρων υγείας και νοσοκομείων δημόσιου ενδιαφέροντος, χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα, δημοτικών και δημοσίων αθλητικών κέντρων, εγκαταστάσεων και δικτύων οδοφωτισμού, αντλιοστασίων καθώς και κάθε άλλου δημοτικού κτιρίου και υποδομής που εξυπηρετεί ανάγκες του ΟΤΑ με εφαρμογή ενεργειακού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού, όπως αυτός ορίζεται στις παραγράφους 12 και 13 του άρθρου 2. Επιτρέπονται επίσης δράσεις για την υποστήριξη ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας πολιτών του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως παροχή ή συμψηφισμός ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών ή άλλες δράσεις που μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας στις κατοικίες των ανωτέρω. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 14Α του παρόντος και της παρ. 10 του άρθρου 11 του ν. 4513/2018 (Α' 9)”.

7.4. Βελτίωση των ρυθμίσεων για αυτοπαραγωγή σε πολυκατοικίες

Σήμερα, ο μόνος τρόπος για συλλογική εκμετάλλευση ενός κοινού φωτοβολταϊκού συστήματος σε μια πολυκατοικία είναι η δημιουργία μιας Ενεργειακής Κοινότητας, κάτι που δεν φαίνεται να προχωρά στην πράξη. Πέραν των εγγενών προβλημάτων μιας τέτοιας προσέγγισης, να επισημάνουμε και ένα άλλο πρόβλημα που προέκυψε στην πράξη. Η ισχύσουσα ρύθμιση για τις Ενεργειακές Κοινότητες δεν επιτρέπει την ένταξη στο σχήμα του μετρητή κοινοχρήστων της πολυκατοικίας, αφού τα κοινόχρηστα δεν μπορούν να είναι “μέλος” μιας κοινότητας. Επιπλέον, στην περίπτωση της πολυκατοικίας εφαρμόζεται ο εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός με μειωμένα οφέλη για τους διαβιούντες στην πολυκατοικία, οι οποίοι, βάσει των σημερινών ρυθμίσεων, θα είχαν μεγαλύτερο όφελος αν εφάρμοζαν ο καθένας μόνος του απλό ενεργειακό συμψηφισμό.

Για τους λόγους αυτούς, προτείνουμε τα εξής:

1. Στην περίπτωση πολυκατοικιών, ο υπολογισμός των “ρυθμιζόμενων χρεώσεων” για συλλογικά σχήματα αυτοπαραγωγής θα πρέπει να είναι ίδιος με την περίπτωση του απλού

ενεργειακού συμψηφισμού, αφού μπορεί κανείς να θεωρήσει ότι όλα τα διαμερίσματα έχουν ένα κοινό σημείο σύνδεσης με το δίκτυο.

2. Ένα συλλογικό σχήμα αυτοπαραγωγής σε μια πολυκατοικία θα έπρεπε να θεωρείται εκ προοιμίου Ενεργειακή Κοινότητα, χωρίς να χρειάζεται το γραφειοκρατικό σκέλος της ίδρυσης ενός επιχειρηματικού σχήματος γι' αυτό το σκοπό. Και φυσικά θα πρέπει να μπορεί να μπει στο σχήμα και ο λογαριασμός των κοινοχρήστων.
3. Όπως προβλέπει το άρθρο 21 της Οδηγίας 2018/2001, η εγκατάσταση των αυτοκαταναλωτών ενέργειας θα πρέπει να μπορεί να τελεί υπό την κυριότητα ή τη διαχείριση ενός τρίτου μέρους όσον αφορά την εγκατάσταση, τη λειτουργία, συμπεριλαμβανομένης της μέτρησης και της συντήρησης, εφόσον το τρίτο μέρος παραμένει υπό τις εντολές των αυτοκαταναλωτών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Το ίδιο το τρίτο μέρος δεν θεωρείται αυτοκαταναλωτής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

7.5. Πρόταση για ένα νέο παράλληλο σχήμα ιδιοκατανάλωσης

Το σχήμα net-metering που εφαρμόζεται στην Ελλάδα είναι μοναδικό ως προς το σχεδιασμό του και διαφέρει από άλλα ευρωπαϊκά σχήματα. Με δεδομένη την πρόθεση της ΕΕ για κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, όλα τα σχήματα πανευρωπαϊκά θα πρέπει να έχουν την ίδια φιλοσοφία και να προσαρμοστούν καταλλήλως ως τα μέσα της επόμενης δεκαετίας.

Αντί να περιμένουμε όμως ως τότε, θα μπορούσαμε να σχεδιάσουμε ένα νέο σχήμα ιδιοκατανάλωσης, συμβατό με τις κοινοτικές Οδηγίες, το οποίο θα τρέχει παράλληλα με το net-metering και το εικονικό net-metering και θα διευκολύνει παράλληλα τη συλλογική κατανάλωση ηλιακής ενέργειας.

Με απλά λόγια, το νέο σχήμα ιδιοκατανάλωσης θα δουλεύει ως εξής:

- Ο συμψηφισμός θα γίνεται σε πραγματικό χρόνο και το όφελος θα αφορά τόσο τις ανταγωνιστικές όσο και τις ρυθμιζόμενες χρεώσεις (περιλαμβανομένων των ΥΚΩ).
- Η περίσσεια ενέργειας που δεν ιδιοκαταναλώνεται σε πραγματικό χρόνο είτε αποθηκεύεται σε συσσωρευτές για να ιδιοκαταναλωθεί αργότερα, είτε εγχέεται στο δίκτυο και αποζημιώνεται στο σύνολό της έναντι μιας σταθερής ρυθμιζόμενης τιμής ή μιας τιμής σχετιζόμενης με τη χονδρεμπορική τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας.
- Το σχήμα αυτό θα γίνεται ολοένα και πιο ελκυστικό όσο μειώνεται το κόστος των φωτοβολταϊκών και των συστημάτων αποθήκευσης.

Όπως προβλέπει η κοινοτική Οδηγία για τις ΑΠΕ 2018/2001 στο άρθρο 21, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα το φωτοβολταϊκό σύστημα σε ένα συλλογικό σχήμα (αυτοκαταναλωτές που βρίσκονται στο ίδιο κτίριο συμπεριλαμβανομένων των πολυκατοικιών) να ανήκει σε ένα τρίτο φορέα (μια εταιρία παροχής ενεργειακών υπηρεσιών ή ένα πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας για παράδειγμα) ο οποίος να διαχειρίζεται το σύστημα και να είναι υπεύθυνος για τις μετρήσεις, τον διαμοιρασμό του οφέλους, τη συντήρηση κ.λπ., χωρίς να θεωρείται ο ίδιος ιδιοκαταναλωτής.

Αξιοποιώντας μάλιστα τις δυνατότητες που δίνει πλέον η τεχνολογία και αναπτύσσοντας Virtual Power Plants (“εικονικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής” – πολλά μικρά συστήματα ΑΠΕ και συσσωρευτών που επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω cloud και παρέχουν υπηρεσίες στο δίκτυο ή

συναλλάσσονται συλλογικά στις αγορές ενέργειας) τα συλλογικά σχήματα αυτοπαραγωγής έχουν τη δυνατότητα να επαυξήσουν τα οφέλη τους. Η ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων σε ΗΠΑ, Βρετανία, Γερμανία, Αυστραλία και άλλες χώρες (με αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και blockchain) δείχνει το δρόμο προς τη νέα εποχή που είναι πλέον προ των πυλών.

Για να γίνουν βέβαια πράξη τα παραπάνω, θα πρέπει να ολοκληρωθεί σύντομα το ρυθμιστικό πλαίσιο ώστε να επιτραπεί η ανταλλαγή ενέργειας των συστημάτων αποθήκευσης με το δίκτυο (κάτι που σήμερα δεν επιτρέπεται για συστήματα αυτοπαραγωγής) και φυσικά να αποτιμηθούν και να οριστούν οι αποζημιώσεις για τις υπηρεσίες που τα συστήματα αποθήκευσης προσφέρουν στο δίκτυο.

8. Προώθηση της αποθήκευσης ενέργειας

Η αποθήκευση ενέργειας, είτε αυτόνομα είτε σε υβριδικά συστήματα, είναι η επόμενη μεγάλη εξέλιξη στο χώρο της ενέργειας. Μέχρι τώρα υπήρχαν τεχνολογικά και οικονομικά θέματα προς επίλυση. Φαίνεται όμως ότι αυτά σιγά-σιγά θα αποτελούν παρελθόν, όπως δείχνουν και τα μεγάλα έργα που υλοποιούνται πλέον διεθνώς.

Για να προχωρήσουμε βέβαια είναι απαραίτητο και το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο το οποίο σήμερα απουσιάζει. Σε ότι αφορά την πρόσφατη ρύθμιση για συστήματα αυτοπαραγωγής με αποθήκευση (υπουργική απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/15084/382, ΦΕΚ 759B/5.3.2019), έχουμε επισημάνει δύο σοβαρά προβλήματα. Το πρώτο αφορά το χαμηλό όριο των 30 kVA, όριο που αφήνει εκτός ρύθμισης τα περισσότερα εμπορικά συστήματα και κυρίως της Μέσης Τάσης και το δεύτερο την απαγόρευση ανταλλαγής ενέργειας του συστήματος αποθήκευσης με το δίκτυο διανομής, κάτι που αποκλείει νέες καινοτόμες εφαρμογές των συστημάτων αποθήκευσης που προωθούνται σε άλλες χώρες.